

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra statistiky

Bakalářská práce

Analýza formální péče o seniory v Královéhradeckém kraji v kontextu demografického stárnutí populace

Petra Bašová

© 2020 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Petra Bašová

Ekonomika a management
Provoz a ekonomika

Název práce

Analýza formální péče o seniory v Královohradeckém kraji v kontextu demografického stárnutí populace

Název anglicky

Analysis of formal care for the elderly in the Hradec Králové region in the context of demographic aging of the population

Cíle práce

Česko se zařadilo mezi vyspělé země světa, jejichž obyvatelstvo stárne. Stárnutí obyvatelstva tak patří mezi nejčastěji diskutované pojmy dnešní doby. Je výsledkem dlouhodobého demografického vývoje, resp. odrazem reprodukčního chování, stejně jako úrovně zdravotnictví či migračních trendů. Všechny tyto faktory jsou do značné míry výsledkem fungování příslušných politik. S ohledem na změny, které provázejí současnou společnost, snižování tradiční role rodiny apod., je nutné, aby stát, resp. příslušní zřizovatelé sociálních služeb byli připraveni na zvýšenou poptávku po těchto službách.

Hlavním cílem bakalářské práce je analýza formální péče o seniory (se zaměřením na domovy pro seniory) v kontextu demografického stárnutí v Královohradeckém kraji. Dílčím cílem je návrh opatření nezbytných pro zlepšení situace ve vybraném regionu.

Metodika

K analýze sekundárních dat bude využito vybraných statistických metod analýzy časových řad a indexní analýzy. Bude provedena grafická analýza a dynamika změn vybraných demografických ukazatelů bude popsána pomocí elementárních charakteristik časových řad. S ohledem na jejich vývoj budou zvoleny vhodné interpolační a extrapolační metody. Studentka bude ve svých statistických analýzách vycházet ze sekundárních dat poskytovaných zejména Ministerstvem práce a sociálních věcí a Českým statistickým úřadem.

Doporučený rozsah práce

40 – 60 stran

Klíčová slova

Sociální služby, senior, sociální zařízení, formální péče, domovy pro seniory, časová řada, index stáří, Královéhradecký kraj.

Doporučené zdroje informací

- BUDÍKOVÁ, M., KRÁLOVÁ, M., MAROŠ, B.: Průvodce základními statistickými metodami. Praha, Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-3243-5.
- FORBELSKÁ, M.: Stochastické modelování jednorozměrných časových řad. Brno: Masarykova univerzita, 2009. 251 s. ISBN 978-80-210-4812-6.
- HAŠKOVCOVÁ, H.: Fenomén stáří. 2010 (2. přepracované vydání). Nakladatelství Havlíček Brain Team. ISBN 978-80-87109-19-9.
- KÁBA, B., SVATOŠOVÁ, L.: Statistické nástroje ekonomického výzkumu. 1. vydání. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., Plzeň. 2012. 176 s. ISBN 978-80-7380-359-9.
- MALÍK, H., V.: Kvalita v sociální práci a sociálních službách, nakladatel: Grada Publishing, 2014, 151 stran. ISBN 978-80-247-4315-8.
- PRUDKÁ, Š.: Sociální služby pro seniory v kontextu sociální politiky, nakladatel: Wolters Kluwer, 2015, 236 stran, ISBN 978-80-7478-839-0.
- PRŮŠA, L.: Kdo zabezpečí péči o naše seniory? Demografie, 2019, roč. 61, č. 1, str. 5–18. ISSN 0011-8265 – Print, ISSN 1805-2991 – Online.
- ŠÍDLO, L., KŘEŠŤANOVÁ, J.: Kdo se postará? Domovy pro seniory v Česku v kontextu demografického stárnutí. Demografie, 2018, roč. 60, č. 3, str. 248–265. ISSN 0011-8265 – Print, ISSN 1805-2991 – Online.
-

Předběžný termín obhajoby

2020/21 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Radka Procházková, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra statistiky

Elektronicky schváleno dne 13. 11. 2019

prof. Ing. Libuše Svatošová, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 19. 11. 2019

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 30. 11. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Analýza formální péče o seniory v Královehradeckém kraji v kontextu demografického stárnutí populace" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucí bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30. 11. 2020

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Radce Procházkové, Ph.D. za cenné rady, odborné vedení, flexibilitu a vstřícný přístup při psaní bakalářské práce. Zároveň bych chtěla poděkovat mé rodině, přátelům a kolegům za podporu během celého studia.

Analýza formální péče o seniory v Královeshradeckém kraji v kontextu demografického stárnutí populace

Abstrakt

V této bakalářské práci je charakterizována situace sociálních služeb v České republice obecně a se zaměřením na Královeshradecký kraj. V první části bakalářské práce je porovnána statistická struktura obyvatel v České republice a v Královeshradeckém kraji. Statistické analýzy byly porovnávány na základě vybraných demografických ukazatelů, a to Indexu ekonomického zatížení, indexu závislosti a indexu stáří. Modelové odhady počtu vývoje budoucích potenciálních kapacit v domovech pro seniory v České republice jsou rostoucího charakteru. V závěru této práce je vytvořena predikce vývoje obyvatel starších 65 let v Královeshradeckém kraji a její možné dopady. Součástí práce je i analýza vývoje sociálních služeb v Královeshradeckém kraji na základě stále rostoucího trendu stáří obyvatel.

Klíčová slova: demografie, sociální služby, sociální politika, senior, sociální zařízení, sociální péče, pečovatelská služba, domovy pro seniory, predikce

Analysis of formal care for the elderly in the Hradec Králové region in the context of demographic aging of the population

Abstract

This bachelor thesis characterizes the situation of social services in the Czech Republic in general and with a focus on the Hradec Králové region. The first part of the bachelor thesis compares the statistical structure of the population in the Czech Republic and in the Hradec Králové region. Statistical analyzes were compared on the basis of selected demographic indicators, namely the Economic Burden Index, the Dependency Index and the Age Index. Model estimates of the number of developments in future potential capacities in homes for the elderly in the Czech Republic are growing. In the last part of this thesis, a prediction of the development of the population older than 65 years in the Hradec Králové region and its possible impacts is made. Part of the work is also an analysis of the development of social services in the Hradec Králové region based on the ever-growing trend of older people.

Keywords: demography, social services, social policy, seniors, sanitary facilities, social care, nursing service, retirement homes, prediction

Obsah

1 Úvod.....	10
2 Cíl práce a metodika	11
2.1 Cíl práce	11
2.2 Metodika	11
2.2.1 Definice a dělení časových řad	11
2.2.2 Vybrané elementární charakteristiky časových řad	12
2.2.3 Dekompozice časových řad a popis trendu.....	14
2.2.4 Predikce a posouzení vhodnosti prognózy.....	15
2.2.5 Vybrané demografické ukazatele.....	16
3 Teoretická východiska	18
3.1 Vymezení vybraných demografických ukazatelů	18
3.2 Demografie a demografické stárnutí	19
3.3 Sociálních služby v České republice.....	21
3.3.1 Vymezení poskytování sociálních služeb	22
3.3.2 Systém sociálních služeb	23
3.4 Sociální služby v oblasti péče o seniory	25
3.4.1 Domovy pro seniory	25
3.5 Charakteristika sociálních služeb v Královeshradeckém kraji	28
4 Vlastní práce	31
4.1 Statistická analýza vývoje věkové struktury obyvatelstva v Královeshradeckém kraji	31
4.1.1 Mezikrajské srovnání počtu obyvatel starších 65 a 80 let	32
4.1.2 Vývoj indexu stárání a indexu závislosti starých	34
4.1.3 Predikce vývoje počtu obyvatel starších 65 let v Královeshradeckém kraji.....	36
4.1.4 Predikce vývoje indexu stárání a indexu závislosti starých	37
4.2 Statistická analýza sítě sociálních služeb v Královeshradeckém kraji	39
4.2.1 Vývoj a porovnání mezd v sociálních službách.....	40
4.2.2 Vývoj a struktura financování sociálních služeb	42
4.2.3 Statistická analýza vývoje kapacity a využití lůžek v domovech pro seniory	43
5 Výsledky a diskuze	44
6 Seznam použitých zdrojů	47

7 Přílohy	51
------------------------	-----------

Seznam obrázků

Obrázek 1: Typy věkových struktur	20
---	----

Seznam grafů

Graf 1: Vývoj normativu vybavenosti podílu lůžek v domovech pro seniory na 1 000 osob v letech 1989-2016.....	26
Graf 2: Modelové odhady vývoje budoucích potenciálních kapacit v domovech pro seniory v České republice v letech 2016-2050	27
Graf 3: Modelové odhady vývoje budoucího počtu obyvatel ve věku 65 a více let na 1 místo v domovech pro seniory v letech 2016-2050	28
Graf 4: Věková pyramida v České republice k 31.12. 2019.....	31
Graf 5: Věková pyramida v Královéhradeckém kraji k 31.12. 2019.....	32

Seznam tabulek

Tabulka 1: Počet obyvatel starších 65 let a 80 let v mezikrajském srovnání	34
Tabulka 2: Index zatížení, Index závislosti a index stáří v Královéhradeckém kraji v letech 2000-2019	35
Tabulka 3: Základní parametry vývoje sítě sociálních služeb v Královéhradeckém kraji 2012-2016	40
Tabulka 4: Základní parametry vývoje sítě sociálních služeb v Královéhradeckém kraji v letech 2012-2019.....	41
Tabulka 5: Průměrné mzdy v sociálních službách v letech 2012-2019.....	41
Tabulka 6: Vývoj financování všech sociálních služeb v letech dle 2012-2019 dle jednotlivých zdrojů	42
Tabulka 7: Klienti v domovech pro seniory v České republice.....	43

Seznam použitých zkratek

ČSÚ – Český statistický úřad

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věc

1 Úvod

Česká republika je vyspělou zemí, jejichž obyvatelstvo nezadržitelně stárne. S tímto trendem stárnutí obyvatel se potýká celý svět. Pojem a situace stárnutí patří mezi nejčastěji zmiňovaná témata v poslední době. A to zejména vzhledem k věkovitosti dnešní populace a vyhlídek do budoucnosti. Důsledkem demografického vývoje lze považovat neustále rozvíjení kvality zdravotnictví či migračních trendů. Aktuálnost této společenské otázky situace v sociálních službách je nesporná. Není to problém pouze v České republice, ale i v celé Evropské unii.

Věková struktura obyvatel se mění. Největší nárůsty počtu obyvatel jsou lidé v produktivním věku a ve věkové skupině 65 a více let. Naopak se snižuje porodnost což je zapříčiněno tlakem společnosti na kariérní růst, touhu po finančním zabezpečení nebo snadnou dostupností antikoncepce.

Dosažením dožívání se vyššího věku lze vnímat pozitivně za předpokladu, že se jedná o zdravou délku života bez vyšších nároků na zdravotní péči. V posledních letech se také změnilo vnímání pojmu tradiční rodina, které je v souladu se situací v zaměstnání. V dnešní době je velmi obtížné opakovat absenci v zaměstnání z důvodu dlouhodobé péče o rodinného člena. Z tohoto důvodu se bude poptávka po sociálních službách zvyšovat. Poskytovatelé sociálních služeb, a především stát by měli být připraveni zajistit bezprostřední pokrytí sociálních služeb po celé České republice.

Již v tuto chvíli se dá odvodit ze situace, kdy jsou velké čekací lhůty do domovů pro seniory a velmi nízký počet sociálních pracovníků, že jednat by se mělo prakticky okamžitě.

Stát plánuje podpořit budování nových kapacit v sociálních zařízeních především vyššími dotacemi. Česká republika v tuto chvíli jedná o novém rozpočtu Unie a jednou ze složek tohoto vyjednávání je i získání vyšších finančních prostředků na sociální služby a domovy pro seniory.

Dále se intenzivně debatuje o novele zákona o sociálních službách, kde by také měla vzniknout podpora rozvoje pro potřebné kapacity v sociálních zařízeních.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem bakalářské práce byla analýza věkové struktury obyvatelstva s porovnáním v Králohradeckém kraji v letech 2002 a 2018 a zároveň porovnání kvality sociálních služeb v královehradeckém kraji a jejich dostupnost. Na základě indexu ekonomického zatížení, indexu závislosti a indexu stáří byla porovnána situace v Královehradeckém kraji v období 2009-2018. Na základě zvolené trendové funkce byl vytvořen odhad predikce vývoje struktury obyvatelstva v Královehradeckém kraji do roku 2023. Jedním z cílů bylo znázornit charakteristiku trendu vývoje struktury obyvatel v Královehradeckém kraji a zajištění patřičných sociálních služeb.

2.2 Metodika

Na základě využití zpracování predikcí v programu STATISTICA byly vytvořeny grafy, které znázorňují vývoj struktury obyvatel v Královehradeckém kraji. Data byly čerpány z Českého statistického úřadu.

2.2.1 Definice a dělení časových řad

Pojem časová řada udává věcně a prostorově srovnatelné hodnoty, které jsou seřazeny ve směru rostoucího času. Tyto řady jsou uspořádány v časovém horizontu směrem od minulosti až po současnost případně do budoucnosti. Časové řady jsou často v kategorii empirického pozorování. (Budíková, a další, 2010, s. 259).

Analýza změn jevů v čase je jedním z nejvýznamnějších zkoumání ve statistice. Tím nejzákladnějším prostředkem statistické analýzy dynamiky hromadných jevů je časová řada, v níž jednotlivé úrovně závislé proměnné veličiny Y jsou uvažovány jako funkce času (Svatošová, Kába, & Prášilová, 2017, s. 38).

Podle Budíkové (2010, s. 261) je vytvořenou analýzou těchto řad docílíme souboru metod, které vysvětlují jejich popisy, a zároveň je také možné předvídat jejich budoucí chování. Časové řady se dělí podle intervalových a okamžikových ukazatelů.

Dle Hindlse (2007, s. 246) lze časové řady podrobněji členit podle délky periodicity, což jsou **krátkodobé** (měsíc, týden, čtvrtletí), tzn. periodičita je kratší než jeden rok a **dlouhodobé**, kdy je periodičita delší než 1 rok dále podle rozhodného

okamžiku a to **intervalové**, které prezentují výsledek za určitý časový interval. Také se dělí na **okamžikové** a ty nám říkají údaje platné k určitému časovému okamžiku. Podle druhu ukazatelů – **primární** neboli původní ukazatelé a **sekundární**, které vychází z původních zjištěných informací, podle způsobu vyjádření údajů na časové řady **naturálních** ukazatelů, kdy hodnoty ukazatele jsou prezentovány v naturálních jednotkách a dále na **peněžní** ukazatele, které jsou vyjádřeny ve hmatatelných finančních prostředcích. Časová řada se tedy prezentuje jako určitý trend, který je spojený s dalšími složky zmíněné níže (sezónní, cyklická a náhodná složka), (Hindls, a další, 2007, s. 246).

2.2.2 Vybrané elementární charakteristiky časových řad

Dynamičnost časových řad lze charakterizovat různými podstatnými znaky. Mezi ty nejzákladnější patří průměry hodnot časové řady, difference různého řádu a tempa růstu. Záleží na typu časové řady a na tomto základě se počítají průměrné hodnoty. **Aritmetický průměr** se počítá v intervalových časových řadách (Arlt, a další, 2002, s.13).

$$\bar{y} = \frac{1}{n} \sum_{t=1}^n y_i \quad (2.1)$$

Kde, $\sum_{t=1}^n y_t$ je součet všech zadaných hodnot v časové řadě a n znázorňuje počet hodnot v časové řadě.

Podle Svatošové a Káby (2017, s. 39) je možné spočítat **průměrný koeficient růstu** jako geometrický průměr řady jednotlivých koeficientů. Na základě tohoto koeficientu je zjištěno, jak se sledovaný ukazatel měnil během daného období. Pro zjištění finální informace se výsledek násobí stem.

$$\bar{k} = \sqrt[n-1]{k_2 \times k_3 \times \dots \times k_n} = \sqrt[n-1]{\frac{y_n}{y_1}} \quad (2.2)$$

Porovnání jednotlivých hodnot v časové řadě lze dvěma základními způsoby. Hodnoty ukazatele jsou porovnávány ke stejnému období neboli bázi. Výsledek porovnávání se nazývá **index bazický** (Svatošová, Kába, 2017, s. 63).

Rozdílem lze vyjádřit absolutní přírůstek u indexů bazických.

$$\Delta q_t = q_t - q_t \quad (2.3)$$

Dále se používají relativní charakteristiky růstu nebo poklesu. Do této skupiny patří zejména **koeficient růstu**, kterým se charakterizuje rychlost změn hodnot v časových řadách vzhledem k předchozímu období. Výsledek je nazýván **index řetězový** (Lippe, 2001, s. 102)

$$I_{i/i-1} = \frac{q_i}{q_{i-1}} \quad (2.4)$$

Podle Svatošové a Káby (2017, s. 64) je ukazatel zkoumán k určitému časovému okamžiku a porovnává se období minulé s obdobím přítomným.

Rozdílem lze vyjádřit absolutní přírůstek u řetězových indexů.

$$\Delta q_t = q_t - q_{t-1} \quad (2.5)$$

Tempo růstu nebo úbytku lze získat na základě **koeficientu růstu**:

$$k_i = \frac{q_i}{q_{i-1}} \quad (2.6)$$

Druhým je **koeficient přírůstků (úbytků)**:

$$k_i = 1 - \frac{q_i}{q_{i-1}} \quad (2.7)$$

V případě, že koeficienty růstu jsou v časové řadě relativně konstantní, lze konstatovat, že pro časovou řadu je charakteristický exponenciální trend. Lineární průběh je spojen s klesajícími nebo rostoucími koeficienty růstu (Budíková, a další, 2010, s. 262).

2.2.3 Dekompozice časových řad a popis trendu

Podle Hančlové a Tvrdeho (2003, s. 12) vycházejí zanalyzované ekonomické časové řady z dekompozičních metod. V aditivní dekompozici lze časovou řadu rozložit jako součet několika složek. Náhodnou veličinou je Y_t , realizující se v čase t . **Trendovou složkou** této veličiny je T_t . **Sezónní složka** je S_t . **Cyklická složka** je C_t , a ε_t je náhodnou složkou této veličiny v čase t .

V případě aditivní dekompozice jsou veškeré složky vyjádřeny v totožných prvcích. Myšleno v takových prvcích, ve kterých je udávána pozorovaná hodnota časové řady (Cipra, 1986, s. 245).

$$Y_t = T_t + S_t + C_t + \varepsilon_t \quad (2.8)$$

Multiplikativní dekompozice se rozkládá do stejných složek jako u aditivního modelu s tím rozdílem, že se mezi sebou složky násobí (Budíková, a další, 2010, s.16).

$$Y_t = T_t \cdot S_t \cdot C_t \cdot \varepsilon_t \quad (2.9)$$

Podle Arlta (2002, s. 20) je hlavním cílem dekompozice časových řad vyhledat náležitě veličiny pro funkci trendu, sezónnosti a cykličnosti tak, aby po odečtení těchto proměnných z časové řady zbyla pouze reziduální složka.

Trend (T) poukazuje na změny v dlouhodobém časovém horizontu. Může se jednat o růst, pokles nebo stagnující stav. Změny se sledují většinou z minulosti až do současné přítomnosti případně i budoucnosti. Situace trendu může být ovlivněna například ekonomickou situací, která může zásadně změnit její vývoj (Hindls, a další, 2007, s. 254).

Sezónní složka (S) prezentuje sezónní změny. Tyto změny nastávají a opakují se každý rok. Z názvu se dá odvodit, že tyto změny souvisejí se střídáním ročních období (jaro, léto, podzim a zima). V případě této situace se doporučuje použít především řady měsíční (Arlt, 2002, s. 20).

Cyklická složka (C) je chápána jako výkyv okolo trendu, při kterém se v pravidelných intervalech střídá růst s poklesem. V průběhu času se může změnit délka i síla cyklu. (Arlt, 2002, s. 20).

Náhodná (reziduální) složka (ε) představuje náhodné výkyvy, které nemají systematické seřazení. U těchto složek se hodnota nazývá tzv. bílým šumem. Tento pojem je chápán jako možné chyby např. v zaokrouhlování (Hančlová a Tvrđý, 2003, s. 7).

První tři složky, tvoří jakýsi bílý šum což v praxi znamená, že je prezentována nekorelovanými náhodnými veličinami s nulovou střední hodnotou a konstantním rozptylem. Klasické modely časových řad kladou důraz na práci se systematickými složkami časové řady. Uvedená metodologie je prosperující tehdy, pokud okolní podmínky, jež určují vývoj dané řady, zůstávají stabilní (Cipra, 1986, s. 245).

2.2.4 Predikce a posouzení vhodnosti prognózy

Prognóza je standardně odvozená výpověď o budoucím stavu věčné reality. Je založená na vědeckých poznatcích namísto prosté předpovědi nepodložené fakty (Hindls, a další 2007, s. 246).

Prognóza by měla splňovat různé náležitosti, aby mohla být za prognózu považována:

1. obsahovat charakteristiku své spolehlivosti
2. musí se vztahovat k určitému prognózovanému časovému období
3. vyjádřit alternativnost možných budoucích jevů
4. podmínky, za kterých se má uskutečnit

Hodnota vyrovnání časové řady se recenzuje i pomocí **reziduální směrodatné odchyly**.

$$S = \sqrt{\frac{\sum_{t=1}^n e_t^2}{n - k}} \quad (2.10)$$

Míru kvality regresního modelu udává **Index determinace**, který splňuje relaci od 0 do 1. Čím více se hodnota blíží jedné, tím model lépe vystihuje daný jev. Naopak pokud se hodnota blíží nule, ukazuje to menší soulad modelu. Odmocnina z indexu determinace je index korelace, který vyjadřuje podíl rozptylu (Svatošová, Kába, 2017, s. 47-48).

$$I^2 = 1 - \frac{\sum_{t=1}^n (y_t - y'_t)^2}{\sum_{t=1}^n (y_t - \bar{y})^2} \quad (2.11)$$

Porovnáním skutečnosti a prognózy lze zjistit vhodnost prognózy. Menší hodnota relativní chyby znamená přesnější prognózu.

$$\text{Relativní chyba prognózy} = k_i = \frac{|y'_t - y_i|}{y_i} \times 100 (\%) \quad (2.12)$$

Hodnocení kvality konstruovaných modelů se udává v procentech chyba **MAPE**. Pro hodnotu MAPE není ustanovena žádná obecně přijatá hranice. Všeobecně se dají prezentovat kvalitní modely s hodnotou do 10 % (Svatošová, Kába, 2017, s. 47).

$$\frac{100}{n} \sum_t \left| \frac{y'_t}{y_t} \right| \quad (2.13)$$

2.2.5 Vybrané demografické ukazatele

Demografické stárnutí lze definovat mimo jiné pomocí indexu ekonomického zatížení, indexu závislosti a indexu stáří.

Index ekonomického zatížení (IEZ) udává poměr počtu seniorů a dětí k počtu k počtu obyvatel v ekonomicky aktivním věku. Konkrétně tento index vyjadřuje, kolik dětí ve věku 0–14 let a osob ve věku 65 a více let připadá na 100 osob ve věku 15–64 let (Svatošová, Kába, 2017, s. 82).

$$IEZ = \frac{\text{počet obyvatel ve věku 0 – 14} + \text{počet obyvatel ve věku 65 a více let}}{\text{počet obyvatel ve věku 15 – 64 let}} \times 100 \quad (2.14)$$

Index závislosti (IZ) vypovídá o věkové struktuře obyvatel. Konkrétně tento index říká, kolik osob v poproduktivním věku připadá na 100 osob ve věku produktivním (Český statistický úřad, 2014, O čem index vypovídá, a).

$$IZ = \frac{\text{počet obyvatel ve věku ve věku 65 a více let}}{\text{počet obyvatel ve věku 15 – 64 let}} \times 100 \quad (2.15)$$

Index stáří (IS) vyjadřuje, kolik obyvatel ze starších věkových skupin připadá na sto dětí (Český statistický úřad, 2019, senioři v Česku, b).

$$IS = \frac{\text{počet obyvatel nad 65 let}}{\text{počet obyvatel do 14 let}} \times 100 \quad (2.16)$$

3 Teoretická východiska

3.1 Vymezení vybraných demografických ukazatelů

Populace stárne, starost a péče o seniory se tak stává klíčovou záležitostí. Celá věc je pak vnímána nejen z ekonomického a pragmatického hlediska. Velice důležitou stránkou je také lidský a etický úhel pohledu (Haškovcová, 2010, s. 78).

Podle Kalibové (2001, s. 13) se pojmem demografické ukazatele rozumí všechna základní i analytická data, která se pojí k jednotlivým složkám procesu demografické reprodukce, tzn. porodnosti, potratovosti, sňatečnosti, nemocnosti, rovodovosti a úmrtnosti.

Porodnost je indikátorem sociálního rozvoje. Stupeň porodnosti záleží na plodivosti neboli fekunditě, což znamená schopnosti muže a ženy rodit děti. Úroveň porodnosti je závislá i na populační a rodinnou politikou státu. Jednoduchým ukazatelem porodnosti je *hrubá míra celkové porodnosti* (Kalibová, 2001, s. 27).

$$hmcp = \frac{N}{S} \cdot 1000 \quad (3.1)$$

Kde, N značí počet všech narozených ve sledovaném období a S vyjadřuje střední stav obyvatelstva za 1 kalendářní rok.

Sňatečnost je proces uzavírání sňatků na základě zákonem určených podmínek. Sňatek je demografická událost opakovatelného charakteru. Tento proces nemusí nastat ve všech případech zkoumané populace, na rozdíl od narození a úmrtí. Křivka sňatečnosti je ovlivněna hospodářskou situací v dané zemi. Základním ukazatelem intenzity sňatečnosti je *hrubá míra sňatečnosti* (Šotkovský, 1996, s. 80).

$$hms = \frac{S}{P} \cdot 1000 \quad (3.2)$$

Kde, S sděluje počet sňatků uzavřených v daném roce a P prezentuje velikost zkoumané populace.

Nemocnost je stav, který vyžaduje léčení, neboli se jedná o poruchu rovnováhy organismu. Definice zdraví je podle Světové zdravotnické organizace (1948, a) stav

celkové tělesné, duševní a sociální pohody. Nemocnost lze vyjádřit počtem onemocnění na určitou nemoc za určitý časový horizont. Ukazatelem je *Intenzita míry onemocnění* (Šotkovský, 1996, s. 66).

$$mi = \frac{B}{P} \cdot 100000 \quad (3.3)$$

Kde B vyjadřuje určitou nemoc a P udává velikost zkoumané populace.

Rozvodovost neboli rozvod poukazuje na způsob zániku monogamního manželství. Ve statistice nejsou zmíněna manželství, která již neexistují, ale nejsou rozvedena. Informace o těchto typech manželství lze získat pouze z výběrového šetření. Úroveň rozvodovosti je závislá na náboženství, zaměstnanosti, vzdělání. Základním ukazatelem je *hrubá míra rozvodovosti* (Kalibová, 2001, s. 32).

$$hmro = \frac{R}{P} \cdot 1000 \quad (3.4)$$

Kde R je celkový počet rozvodů za určité období na sledovaném území a P udává střední stav sledované populace.

Úmrtnost je jednou ze základních složek demografické reprodukce. Jedná se o hromadný jev, který zkoumá vymírání určité populace (Kalibová, 2001, s. 21).

Podle Johna Graunta (Bills of Mortality, 1662), který se zabíral demografií již v 17. století je demografie charakterizována obecnou pravidelností řádu vymírání.

$$hmú = \frac{D}{P} \cdot 1000 \quad (3.5)$$

Kde, D udává celkový počet zemřelých za určité období na sledovaném území a P prezentuje střední stav sledované populace.

3.2 Demografie a demografické stárnutí

Demografie se zabývá procesem vývoje lidské populace. Předmětem studia je proces demografické reprodukce, tedy přirozený proces obnovy obyvatelstva (Pavlík, a

další, 2009, s. 13). Mezi nejhlavnější otázky demografie řadíme téma reprodukce obyvatelstva, obnova generací, pracovních sil. Důraz je kladen zejména na materiální, sociální a psychické podmínky. Posledním nejhlavnějším tématem jsou prognózy a budoucí vývoj demografie obyvatelstva a jejich možné scénáře (Brezák, 2005, s. 16).

Demografie se dělí na dvě skupiny – první je oblast kvantitativní datové základny, jedná se o tvorbu demografických dat či statistiku. Druhá skupina zastává demografické analýzy, které vycházejí ze studia lidských skupin (Šotkovský, 1996, s. 12).

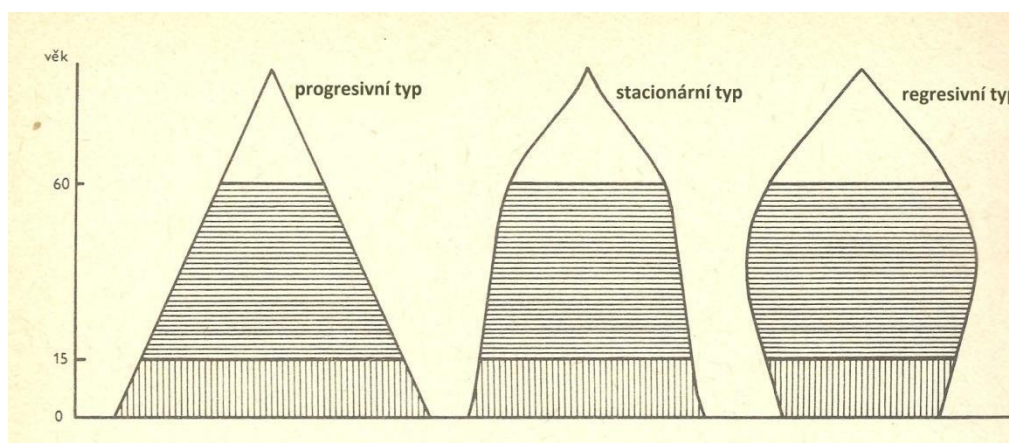
Stručně posoudit pojem demografie se dá jako studium demo-sociálních systémů (Koschin, 2005, s. 8).

Demografický vývoj populace se znázorňuje na tzv. *věkové pyramidě*. Obyvatelstvo lze rozdělit do tří základních skupin. Dětská složka (0-14 let), reprodukční složka, která je formulována pro účely statistiky rodivým věkem žen (15-49 let) a postreprodukční složka, která definuje obyvatelé nad 50 let věku (Šotkovský, 1996, s. 45-47).

V populaci se rozlišují tři základní typy věkových struktur. *Progresivní typ* je definován jako skupina s vysokou úrovní plodnosti a značnou intenzitou úmrtnosti. Progresivní typ je charakteristický v rozvojových zemích (Klufová, 2008, s. 43).

Stacionární typ je charakterizován tím, že má dětskou a postreprodukční složku v rovnováze. Z dlouhodobého pohledu je početní stav populace konstantní. Tento typ věkové struktury byl v České republice v 70. letech. U *Regresivního typu* dochází z dlouhodobého časového horizontu ke snižování početního stavu populace, pokud se neberu v úvahu migrace. Tento typ věkové struktury převažuje v evropských zemích včetně České republiky (Kalibová, 2001, s. 18).

Obrázek 1: Typy věkových struktur

Zdroj: (Pavlík a kol., 1986)

Haškovcová (2010, s. 19) říká, že celosvětově nastává problém ve smyslu zrychleného stárnutí a depopulace.

Je to zapříčiněno především se zlepšením kvality zdravotnictví a nových technologií, farmaceutický vývoj nebo dostupnosti lékařské péče, což je samozřejmě velmi pozitivní.

Tím se ale otevírají další témata jako zajištění dostupnosti bydlení pro seniory, zvýšená poptávka po sociálních službách a větší odpovědnost společnosti ve vztahu ke starším osobám (Kozlová, 2005, s. 13).

V budoucnu se změní věková struktura obyvatelstva a zvýšení počtu starších osob, což bude pro stát znamenat zvýšení ekonomických výdajů na sociální služby a seniory. Už Kalvach (2004, s. 115) upozorňoval, že toto téma bude brzy více než aktuální a je zapotřebí se připravit na možné dopady.

3.3 Sociálních služby v České republice

Poskytovatelem sociálních služeb může být stát, obce, kraje a Ministerstvo práce a sociálních věcí, ale stejně tak i soukromý zřizovatel nebo nestátní neziskové organizace (tj. občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti, církevní právnické osoby nebo nadace) tedy fyzické a právnické osoby (Matoušek a kol., 2001, s. 291-293).

Sociální služby se definují jako služby, které poskytují sami sociální pracovníci (Musil, 2004, s. 13). Termínem *služby sociální práce* se rozumí komplexní shrnutí činností s konkrétními klienty, jež přispívají k realizaci záměrů sociálních pracovníků. Definice sociálních služeb z pohledu příjemců vystihuje poskytování sociálních služeb občanům, kteří se neobejdou bez pomoci druhých a jsou tak závislí na sociálním systému státu (Kozlová, 2005, s. 18).

Síť sociálních služeb spadá do kompetencí Ministerstva práce a sociálních věcí. V případě poskytovatele jakožto státu jsou přesné podmínky pro výkon této služby stanovené zákonem (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2019, a).

V České republice je okruh sociálních služeb upraven zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, s účinností od 1. 1. 2007 spolu s prováděcími vyhláškami. Dle tohoto zákona se „*sociální službou rozumí činnost nebo soubor činností zajišťujících pomoc a podporu osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení*” (Zákon č. 108/2006 Sb., 2007).

Základním kritériem sociálních služeb je pomoc ekonomicky či fyzicky omezeným občanům. Zákonem č. 108/2006 Sb. se rozlišují tři základní formy poskytování sociálních služeb. **Terénní** služba, která je klientovi poskytována v jeho přirozeném domácím prostředí, jedná se o pečovatelskou službu. **Ambulantní**, kdy klient dochází do zařízení poskytující sociální služby. **Pobytová**, kdy klient v zařízení bydlí, např.: domov pro seniory (Šídlo, Křesťanová, 2018, s. 253).

Ve většině státních zařízení nestačí kapacitní ani personální krytí. Poskytování kvalitní péče se z těchto důvodů stává nereálným a nerealizovatelným (Haškovcová, 2010, s. 241-242). Vedle státních zařízení existují i ta privátní (Holasová, 2014, s. 15)

Nevyhnutelně tedy dochází k přepřehňování státních seniorských domovů, kde klienti postrádají soukromí a nároky na personál bývají neúnosné. Nynější zřizovatelé sociálních služeb by měli být připraveni na zvýšenou poptávku, a to zejména z důvodu rychlého stárnutí populace (Průša, 2019, s. 13).

Významná role v péči o blízké náleží rodině, ta však není vždy k dispozici (ať již z důvodu vzdálenosti bydliště, pracovního vytížení či nezájmu). Každopádně rodina by měla být, pokud možno první, která se postará o člena rodiny v kritických situacích a je to především rodina, která chce, umí a může pomoci (Haškovcová, 2010, s. 285-286).

3.3.1 Vymezení poskytování sociálních služeb

Regionální vymezení služeb je dáno především charakterem, četností a mobilitou cílové skupiny. Je tvořeno především pro úplné pokrytí sociálních služeb v každé obci a naplnění požadavků klientů (Holasová, 2014, s. 20).

Dělí se na **obce s pověřeným obecním úřadem** – jedná se o služby pro seniory jako je pečovatelská služba, centrum denních služeb a denní stacionář; dále služby nízkoprahového zařízení pro děti a mládež a sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením (Český statistický úřad, 2016, Správní obvod obce s pověřeným obecním úřadem, a).

Obce s rozšířenou působností – jsou vymezeny pro osobní asistenci, tísňovou péči, podporu samostatného bydlení, odlehčovací služby pro seniory, centra denních služeb a denní stacionáře pro osoby se zdravotním postižením, domovy pro seniory, nízkoprahové denní centrum, noclehárny, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi poskytující služby převážně ambulantní formou, sociálně terapeutické dílny, sociální rehabilitace pro

osoby s mentálním postižením (Český statistický úřad, 2016, Správní obvod obce s rozšířenou působností, b)

Okres – pro služby odborného sociálního poradenství, průvodcovské a předčitatelské služby, odlehčovací služby pro osoby se zdravotním postižením, týdenní stacionáře, domovy se zvláštním režimem, služby chráněného bydlení, rané péče, tlumočnické služby, azylové domy, domy na půl cesty, kontaktní centra, krizová pomoc, následná péče, specializované sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, terénní programy a sociální rehabilitace pro osoby s duševním onemocněním (Kopecký, 2010, s. 8)

Kraj – intervenční centra, sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče a v dalších druzích služeb, za předpokladu, že četnost potřeby služby je natolik nízká, že není potřeba služby definovat v menších územních jednotkách (Kopecký, 2010, s. 7)

3.3.2 Systém sociálních služeb

Systém sociálních služeb lze definovat jako součást státního systému sociálního zabezpečení a legislativně vymezeny zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, který nabyl účinnost 1. ledna 2007 (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2019, b).

„Tento zákon upravuje podmínky poskytování pomoci a podpory fyzickým osobám v nepříznivé sociální situaci (dále jen "osoba") prostřednictvím sociálních služeb a příspěvku na péči, podmínky pro vydání oprávnění k poskytování sociálních služeb, výkon veřejné správy v oblasti sociálních služeb, inspekci poskytování sociálních služeb a předpoklady pro výkon činnosti v sociálních službách“ (Zákon č. 108/2006 Sb., 2007).

V odborných diskusích se pozornost věnuje především problematice důchodového pojištění. Aktuálním tématem jsou i důsledky stárnutí populace na potřebu sociálních služeb. Je více než zřejmé, že systém sociálních služeb není na důsledky stárnutí populace připraven (Průša, 2019, s. 13).

V systému sociálních služeb lze vymezit dva základní modely: péči rodinnou a nerodinnou. Úkolem péče o seniora by měla být především na rodině. Většina seniorů si přeje zůstat ve svém domově co nejdéle avšak se obávají, že budou své rodině na obtíž (Kuchařová, 2019, s. 8).

V České republice již dochází k dlouhověkosti, kdy se lidé dožívají vysokého věku. Velice pozitivní skutečností je, že lidé se nejen dožívají vysokého věku, ale také více let

prožívají ve zdraví a jsou i přes věk součástí aktivního dění společnosti (Kalibová, 2001, s. 19).

Délka období, po které jsou senioři se sníženou soběstačností schopni setrvat ve svém přirozeném prostředí, je přímo závislá na naplnění těchto předpokladů:

Podle Průši (2019, s. 9) je zřejmé, že rozvoj **terénních, ambulantních i pobytových zařízení** by měl být samozřejmou součástí všech dlouhodobých plánů na obecní i krajské úrovni. V případě zhoršování se zdravotního stavu mohou klienti využít terénní a asistenční službu.

Podle Haškovcové (2010, s. 237) je **Ambulantní péče** určena pro klienty, kteří zůstali doma sami, a jsou, jakkoliv omezení v pohybu. Takovýmto odříznutím od společnosti senioři často propadají úzkostem a depresím, které zhoršují jejich zdravotní kondici. Ambulantní péčí se tedy rozumí vyplnění denního programu a zajištění aktivizace seniorů.

Dle Dvořáčkové (2012, s. 83) jsou v sociální oblasti tyto zařízení také pod názvem Centra denních služeb a denní stacionáře. Zároveň je zajištěno na daný den kompletně stravování a hygiena. Je to úleva především pro pečující rodinu, která tak může bez problému odejít do zaměstnání s vědomím, že o jejich nejbližší je dobře postaráno.

Haškovcová (2010, s. 238) říká, že sociální služby nejsou hmatatelné a nejsou materiální povahy. Na základě nejasné představy o výkonu služby je důležitá přesná specifikace péče a předání informací. Z logiky věci je jednodušší porovnat kvalitu materiálních spotřebních věcí. V sociálních službách existuje jistá míra informační asymetrie a určitá míra přirozené nejistoty. Na trhu je velká indispozice informací o péči o seniory.

Sociální poradenství se dělí na základní a odborné. Poskytnutí sociálního poradenství by mělo být samozřejmostí. Lidé, kteří pečují mají nárok např. na příspěvek na péči, kompenzační pomůcky, ale především mají nárok na komplexní informace, jak správně pečovat (Holasová, 2014, s. 116).

Podle Markové (2014) města nemají povinnost disponovat s určitým počtem bezbariérových bytů. Nevyplývá to bohužel z žádného právního předpisu. Zřizování bezbariérových bytů je tedy na základě poptávky a finančních možností. Výsledkem je samozřejmě nedostatečný počet **bezbariérového bydlení**.

Pouze v případě čerpání financí ze Státního fondu rozvoje bydlení musí být u domů s 10 a více byty nejméně 10 % bytů "upravitelných". Tento typ bydlení je dán vyhláškou č.

398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2009, Bezbariérové bydlení, Vyhláška č. 398/2009 o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb).

3.4 Sociální služby v oblasti péče o seniory

3.4.1 Domovy pro seniory

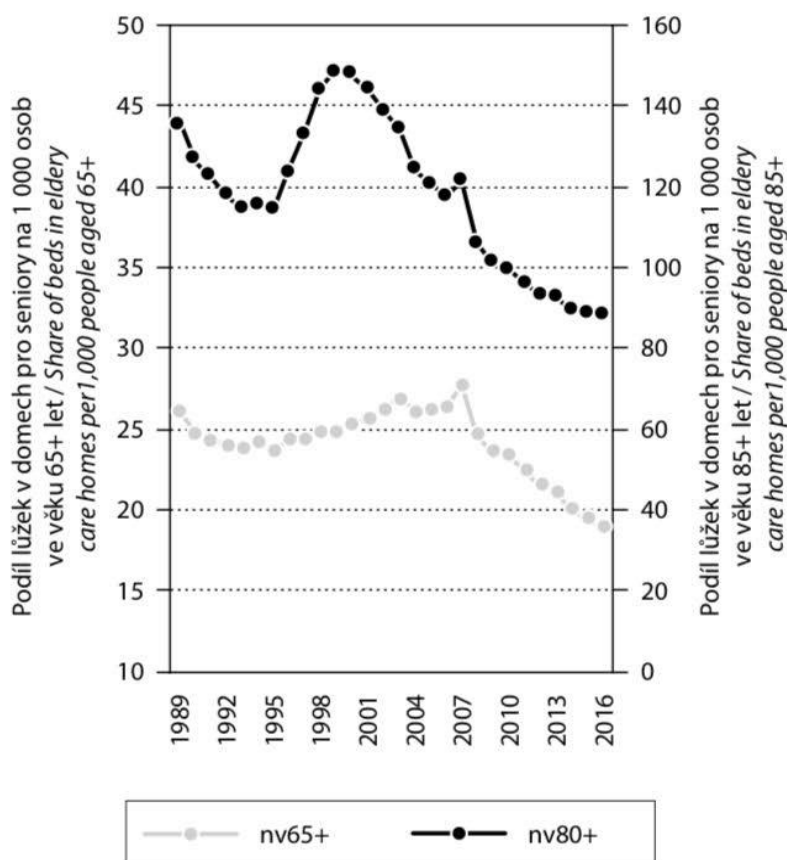
Domovy pro seniory jsou nejvíce využívanou službou. V Královéhradeckém kraji je registrováno 41 domovů pro seniory (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2019, Registr sociálních služeb, c).

Domovy pro seniory jsou svojí charakteristikou určeny pro lidi se sníženou soběstačností, kteří potřebují pomoc druhé osoby převážnou část dne (Šídlo, Křesťanová, 2018, s. 253; Zákon č. 108/2006 Sb., 2007).

Cílem poskytovatelů je 100% obsazenost. Počet domovů pro seniory narůstá. Jejich kapacita se naopak snižuje, a to zřejmě z důvodu snahy zkvalitňování služeb. Velký nárůst domovů byl zaznamenán v roce 2007, kdy Zákon zrušil některé typy zařízení. Na základě této skutečnosti se některé zařízení transformovaly na domovy pro seniory, aby nebyla zrušena. V roce 2008 počet kapacitních míst naopak ubyl (o 3,9 tisíc). Tento úbytek vysvětlovala Haškovcová (2010, s. 241) jako dopady zavedení nového zákona. Došlo totiž k navýšení kapacit v jiných zařízeních.

Dalším ukazatelem pro dostatečnou kapacitu je podle Šídla (2018, s. 254) tzv. normativ vybavenosti. Tento ukazatel vychází z dat a počtu osob, které potřebují pomoc, věku, míře postižení a samostatnosti. Na konci můžeme zjistit doporučený počet lůžek v domovech pro seniory na tisíc osob v daném věku.

Graf 1: Vývoj normativu vybavenosti podílu lůžek v domovech pro seniory na 1 000 osob v letech 1989-2016

Zdroj: (Šídlo, 2018)

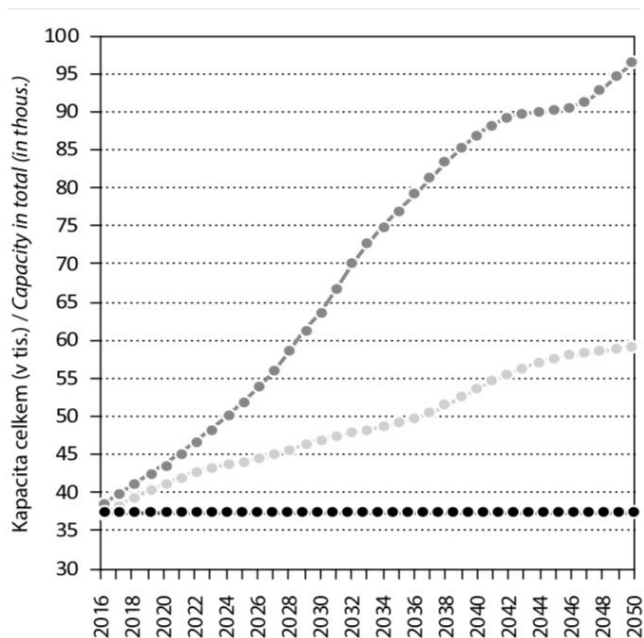
Na základě hodnot uvedených v grafu č. 1 se dá konstatovat, že pro věk 80 let a více je počet lůžek bezpodmínečně nižší než ten doporučený. Normativ v roce 2016 byl 160 a skutečnost ve zmíněném roce 88. Pro věk 65 let a více byly hodnoty po roce 2007 opět nižší než ty navrhované. V roce 2016 připadlo na tisíc obyvatel ve věku 65 let a více 19 lůžek. Vzhledem k růstu počtu obyvatel jsou normativy pochopitelně vyšší. Rozdíl mezi dostupným a ideálním počtem lůžek je samozřejmě vyšší (Šídlo, 2018, s. 255).

Vzhledem ke snaze o lepší kvalitu pobytu v domovech seniorů se změnila pokojová kapacita pro klienty. Razantně se navýšil počet jednolůžkových pokojů, a naopak počet tří a vícelůžkových pokojů se snížil (přes 52 % všech pokojů v roce 2016 a dvojlůžkových pokojů 41 %). Kraj patří mezi největší zřizovatele domovů pro seniory.

Největším nárůstem však disponují ostatní zařízení, a to téměř o dvojnásobek (Šídlo, 2018, s. 255).

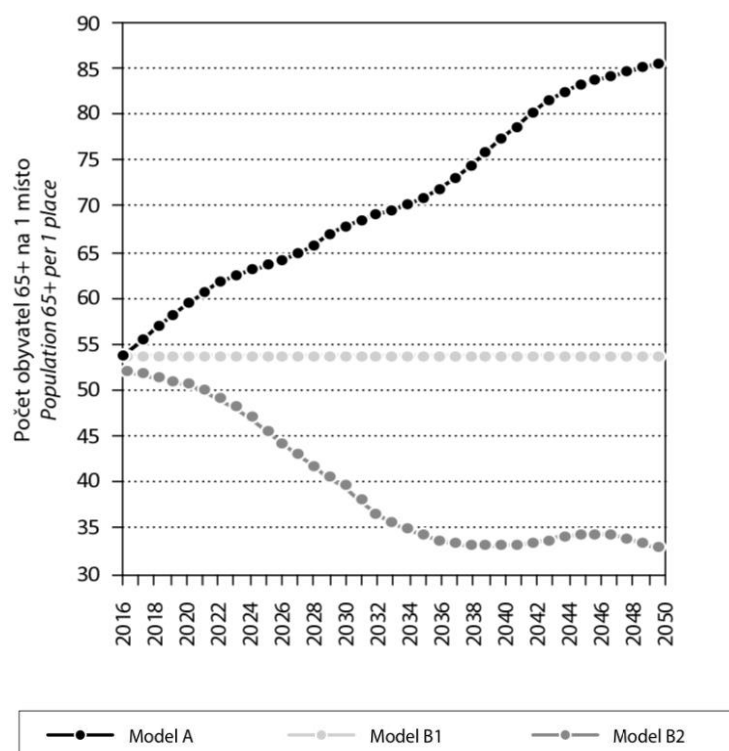
Šídlo (2018, s. 259) prezentuje tři základní modelové odhady. *Model A* = Model konstantní kapacity: předpokladem je zachovat současné kapacity v domovech pro seniory po celé projekční období; cílem je především zjištění odhadu o kolik se bude zvyšovat možný počet senior na jedno lůžko. *Model B1* = Model konstantního podílu 65+: předpokladem tohoto modelu je zejména zachování osob ve věku 65 a více let žijících v domovech pro seniory po celé období; zdůrazněna je zde především skutečnost – jaká by měla být celková kapacita v zařízeních, kdyby měla být obsloužena stejná část seniorů jako v určený rok. *Model B2* = Model konstantních věkově specifických podílů: je známo, že silné generace osob se budou dožívat stále vyššího věku: tento model je velmi podobný jako *Model B1* předpokládá zachování podílu umístěných senior, nicméně v tomto modelu byli aplikovány jednotlivé podíly pro dílčí věkové kategorie; v tomto modelu byl kladen důraz zejména na samotný proces demografického stárnutí české populace, kdy se bude větší skupina osob dožívat nejvyšších věkových kategorií, kde je skupina umístěných seniorů výrazně vyšší než v tzv. mladším seniorském věku.

Graf 2: Modelové odhady vývoje budoucích potenciálních kapacit v domovech pro seniory v České republice v letech 2016-2050

Zdroj: (Šídlo, 2018)

Graf 3: Modelové odhady vývoje budoucího počtu obyvatel ve věku 65 a více let na 1 místo v domovech pro seniory v letech 2016-2050

Zdroj: (Šídlo, 2018)

3.5 Charakteristika sociálních služeb v Královéhradeckém kraji

Královéhradecký kraj tvoří 448 obcí. Největšími městy jsou Hradec Králové (92 742 obyvatel), Trutnov (30 372 obyvatel), Náchod (19 979 obyvatel), Jičín (16 577 obyvatel), Dvůr Králové nad Labem (15 594 obyvatel), Vrchlabí (12 461 obyvatel), Jaroměř (12 433 obyvatel) a Rychnov nad Kněžnou (10 998 obyvatel) (Královéhradecký kraj, 2019, Střednědobý plán sociálních služeb, a).

Podrobný seznam sociálních služeb lze vyhledat na webovém portálu iregistr.mpsv.cz, kde rozdělením dle krajů a dále podle okresů lze vyhledat přesný seznam. V Královéhradeckém kraji je tvořen Střednědobý plán sociálních služeb. Tento plán je vytvářen v každém městě v Královéhradeckém kraji. Střednědobý plán sociálních služeb musí přijmout a schválit zastupitelstvo daného města (Ministerstvo práce a sociálních věcí, Registr sociálních služeb, 2019, d).

Střednědobý plán sociálních služeb Královéhradeckého kraje 2018 až 2020 je zpracováván na základě ustanovení § 95 ZSS. Náležitosti střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb upravuje § 3, písm. h) ZSS a náležitosti sítě sociálních služeb § 3, písm.

i) ZSS. Dokument je ze zákona zpracováván na období 3 let. Tento plán především zdůrazňuje:

- priority v rozvoji sociálních služeb,
- priority investic v sociálních službách,
- finanční výhled sociálních služeb,
- cíle a opatření v sociálních službách.

Zařazením do sítě sociálních služeb je předpokladem pro poskytování finančních prostředků a zároveň zajištění určitých sociálních služeb. Výše poskytnutí finančních prostředků nejčastěji dotací však není deklarováno. Konkrétní částka je určena během jednotlivých dotačních nebo zadávacích řízení, které řeší dané město (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2020, Metodika síťování sociálních služeb, e).

Přílohou Střednědobého plánu je přehled služeb s celostátní působností. Zařazením sociální služby do Střednědobého plánu je míněna potřeba a důležitost dané služby a také neplynou poskytovatelům žádná práva ani povinnosti vůči Královéhradeckému kraji. Poskytovatelé, kteří jsou zařazeni do tohoto seznamu mohou využít informace poskytované Královéhradeckým krajem prostřednictvím Informačního systému pro řízení a financování sítě sociálních služeb Královéhradeckého kraje (KISSOS) a také je možnost požádat o dofinancování z rozpočtu Královéhradeckého kraje (Královéhradecký kraj, 2019, Střednědobý plán sociálních služeb, b).

Cílem komunitního plánování je podle Haškovcové (2010, s. 239) promyšlený plán sociálních služeb na daném území na určitou dobu.

Síť sociálních služeb je na základě zveřejněné výzvy aktualizována 2x ročně. Obec, ale i poskytovatel může podat žádost o rozšíření sítě sociálních služeb. Tyto žádosti jsou doručovány koordinátorovi plánování sociálních služeb Královéhradeckého kraje. Přehled služeb s celostátní působností tvoří i poskytovatelé, kteří poskytují služby osobám z Královéhradeckého kraje nebo působí na území Královéhradeckého kraje (Královéhradecký kraj, 2019, Střednědobý plán sociálních služeb, c).

Základní síť sociálních služeb v Královéhradeckém kraji je tvořena:

1. Domovy pro seniory – celkem 40
2. Azylové domy – celkem 7
3. Denní stacionáře – celkem 15
4. Centra denních služeb – celkem 6
5. Domovy pro osoby se zdravotním postižením – celkem 11
6. Domovy se zvláštním režimem – celkem 15
7. Chráněné bydlení – celkem 12
8. Odlehčovací služby – celkem 14
9. Pečovatelské služby – celkem 50
10. Tísňová péče – celkem 3

Zdroj: Iregistr MPSV

Na portálu Ministerstva práce a sociálních věcí (2018, e) je zveřejněno ve Statistické ročence počet zaměstnanců v sociálních službách. K 31.12 2018 pracovalo v sociálních službách 48 754 zaměstnanců. V poměru např. s rokem 2016 se jedná o nárůst zhruba o 2 tisíce zaměstnanců.

Průměr počtu klientů na jednoho zaměstnance by neměl být vyšší než 3,3. V každém zařízení je ovšem odlišná situace. Česká republika se potýká s nedostatečným personálním vybavením oproti jiným evropským zemím (vychází ze studie APSS 2010).

V neposlední řadě několikanásobně zmíněná skutečnost o nedostatečném finančním ohodnocení sociálních pracovníků. Stagnující kvalita sociálních služeb je zapříčiněna nízkým finančním odměňováním. Z toho důvodu se řada poskytovatelů potýká s nedostatkem personálu v sociálních službách i zdravotních sester, které jsou součástí systému sociálních služeb (Průša, 2019, s. 13).

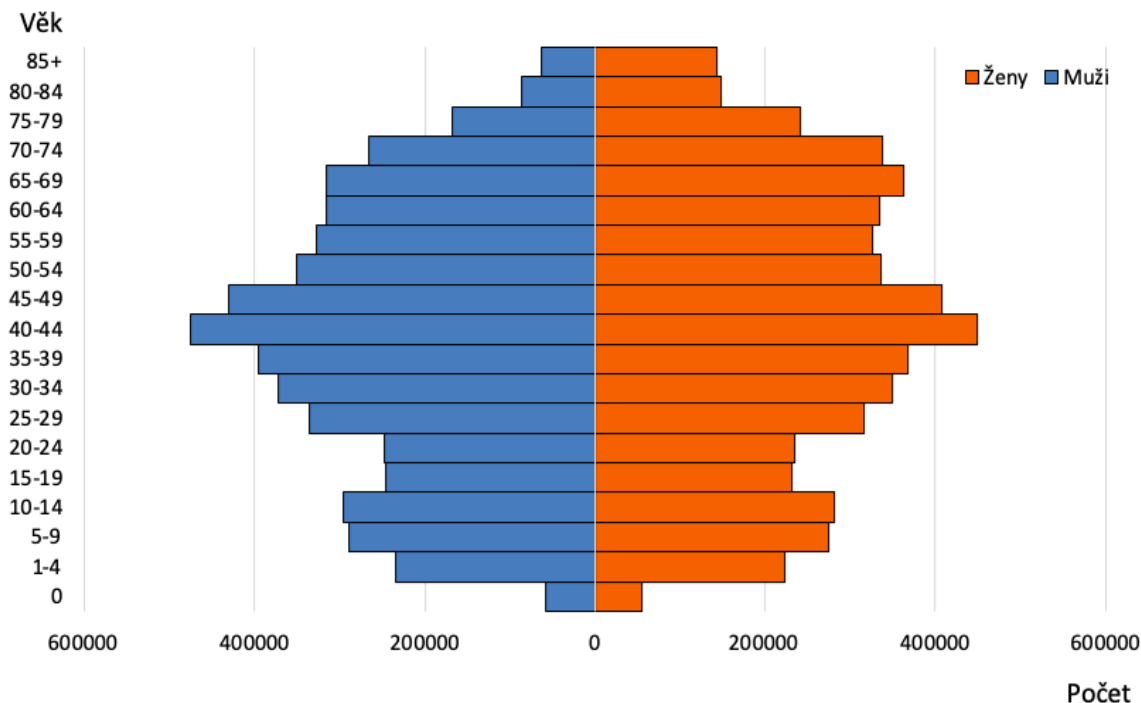
4 Vlastní práce

4.1 Statistická analýza vývoje věkové struktury obyvatelstva v Králověhradeckém kraji

V České republice se z dlouhodobého hlediska trend vývoje věkové struktury obyvatelstva mění. Na grafech č. 4 a 5 je uvedena věková struktura obyvatelstva v České republice a v Králověhradeckém kraji. Na základě věkové struktury se zjišťují poměry mezi ekonomicky aktivními a neaktivními jednotlivci, a to pro účely vypočtení ekonomické zátěže a sociodemografických prognóz. Byl zjištěn index stáří v Králověhradeckém kraji v letech 2000-2019.

Z věkové pyramidy se dá potenciálně odvodit počet žáků ve školách, studentů vysokých škol, aktivně pracujících, ale i počet seniorů, kteří budou závislý na vyplácení důchodu.

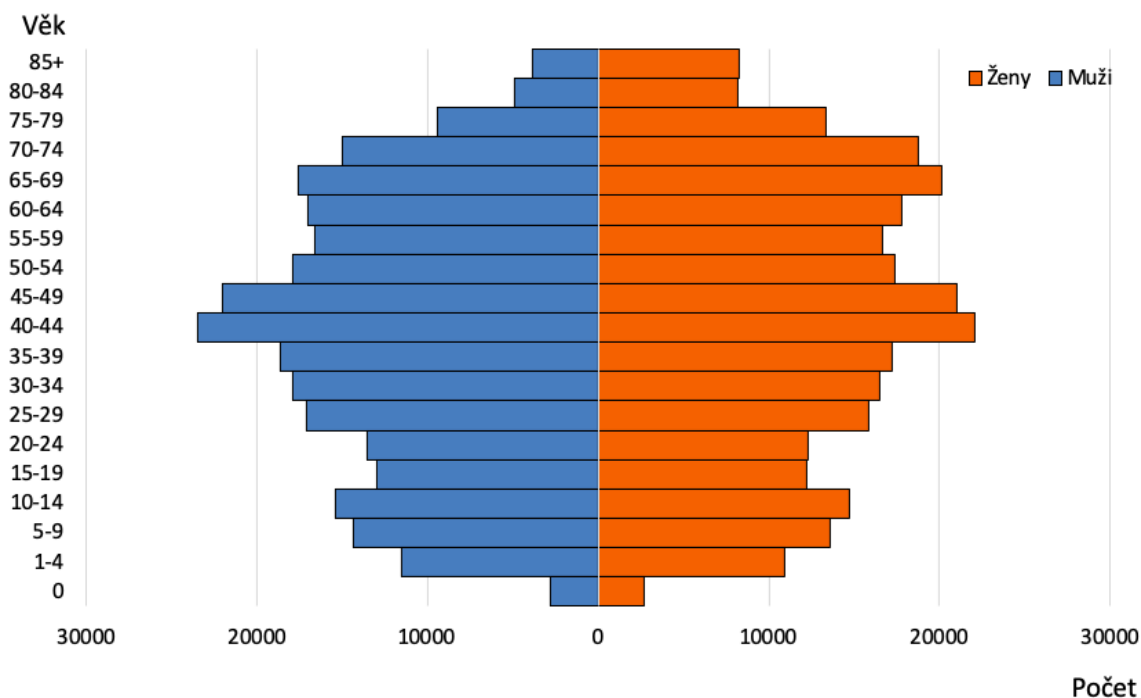
Graf 4: Věková pyramida v České republice k 31.12. 2019

Zdroj: Vlastní zpracování z dat ČSÚ

Porovnání vývoje věkové struktury obyvatelstva v Královéhradeckém kraji v roce 2012 a 2018 lze vidět v grafu č. 5 a č. 6. Na základě těchto grafů lze konstatovat, že v roce 2012 i 2018 se jednalo o regresivní typ populace. V Královéhradeckém kraji se od roku 2012 zvýšil počet žen o 1 630.

Graf 5: Věková pyramida v Královéhradeckém kraji k 31.12. 2019

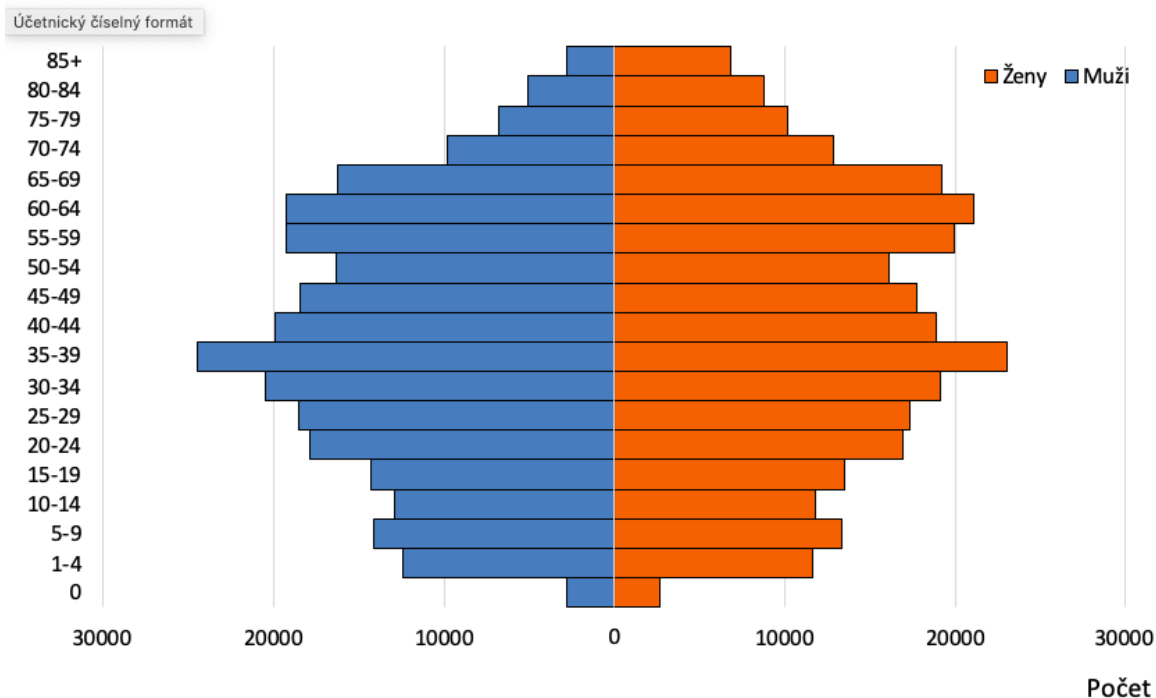
Zdroj: Vlastní zpracování z dat ČSÚ

Nejvyšší věkové zastoupení v Královéhradeckém kraji v roce 2012 je u žen ve věku 38 let, celkem 5 831. U mužů je nejvyšší zastoupení také ve věku 38 let a to celkem 5 123. V roce 2019 má u žen nejvyšší věkové zastoupení skupina 44 let, celkem 4 804. U mužů je nejvyšší zastoupení ve stejné věkové kategorii 44 let, celkem 5 051.

4.1.1 Mezikrajské srovnání počtu obyvatel starších 65 a 80 let

V roce 2012 bylo v Královéhradeckém kraji celkem ve skupině lidí starších 65 let 98 571 z toho 57 903 žen a 40 668 mužů. V roce 2019 bylo ve věkové skupině 65 let a více dohromady 119 407 z toho 68 665 žen a 50 742 mužů. Nárůst počtu obyvatel v této věkové skupině je v Královéhradeckém kraji 20 836. V roce 2012 byl průměrný věk v Královéhradeckém kraji 41,8 a v roce 2019 43,3.

Graf 6: Věková pyramida v Královéhradeckém kraji k 31.12. 2012

Zdroj: Vlastní zpracování z dat ČSÚ

V Královéhradeckém kraji se zvyšuje trend stárnutí populace. Zvyšuje se také podíl starších osob ve věkových skupinách 65+ a 80+, kteří jsou nejčastějšími klienty v sociálních službách. V mezikrajském srovnání je Královéhradecký kraj na prvním místě ve skupině osob 65+. V podílu obyvatel 80+ je Královéhradecký kraj společně s Vysočinou na druhém místě. Nejvyšší průměrný věk je v Královéhradeckém kraji a to 43,1 let.

Tabulka 1: Počet obyvatel starších 65 let a 80 let v mezikrajském srovnání

Kraj	Počet obyvatel	Počet obyvatel 65+	Počet obyvatel 80+	Podíl obyvatel 65+	Podíl obyvatel 80+	Průměrný věk
Hlavní město Praha	1 308 632	247 098	55 014	18,9 %	4,2 %	41,9
Středočeský kraj	1 369 332	249 259	49 339	18,2 %	3,6 %	41,2
Jihočeský kraj	642 133	128 590	26 970	20,0 %	4,2 %	42,7
Píseňský kraj	584 672	117 152	23 897	20,0 %	4,1 %	42,7
Karlovarský kraj	294 896	58 879	11 150	20,0 %	3,8 %	42,9
Ústecký kraj	820 789	158 049	27 619	19,3 %	3,4 %	42,0
Liberecký kraj	442 356	87 998	16 485	19,9 %	3,7 %	42,1
Královéhradecký kraj	551 021	116 666	24 801	21,2 %	4,5 %	43,1
Pardubický kraj	520 316	103 778	22 436	19,9 %	4,3 %	42,4
Kraj Vysočina	509 274	102 513	22 990	20,1 %	4,5 %	42,8
Jihomoravský kraj	1 187 667	233 816	51 539	19,7 %	4,3 %	42,4
Olomoucký kraj	632 492	128 018	27 379	20,2 %	4,3 %	42,8
Zlínský kraj	582 921	118 585	26 678	20,3 %	4,6 %	43,1
Moravskoslezský kraj	1 203 299	236 216	46 610	19,6 %	3,9 %	42,7
ČR celkem	10 649 800	2 086 617	432 907	19,6 %	4,1 %	42,3

Zdroj: Český Statistický Úřad, Věkové složení obyvatelstva 2018

4.1.2 Vývoj indexu stáří a indexu závislosti starých

Index ekonomického zatížení vyjadřuje, kolik dětí ve věku 0 až 14 let a osob ve věku 65 a více let připadá na 100 osob ve věku 15–64 let. Pro podrobnější šetření se používá průměrný věk a věkový medián. Pro zjištění prognóz byly použity ukazatele indexu ekonomického zatížení, stáří, závislosti a počet obyvatel starších 65 let v Královéhradeckém kraji. Časové řady byly sledovány v letech 2000-2019. Byla použita lineární trendová funkce. Byla použita relativní chyba prognózy podle vzorce (2.12). Vlastní předpovědi byly vypočítány na následující tři roky 2020, 2021 a 2022.

Dle grafu č. 7 byl index ekonomického zatížení v roce 2000 vyměřen na 44,739 % a v roce 2019 na 58,775 %. **Index ekonomického zatížení** se zvýšil o 14,036 %. V roce 2000 byl **index závislosti** 21,057 % a v roce 2019 byl 33,932 %. Nárůst indexu závislosti v období 2000-2019 byl 12,875 %. V roce 2000 byl **index stáří** 0,8891 % a v roce 2019 bylo zaznamenáno 1,3659 %, nárůst tedy o 0,4768 %. Všechny výše zmíněné indexy měly ve sledovaném období 2000-2019 rostoucí tendenci.

Tabulka 2: Index zatížení, Index závislosti a index stáří v Královehradeckém kraji v letech 2000-2019

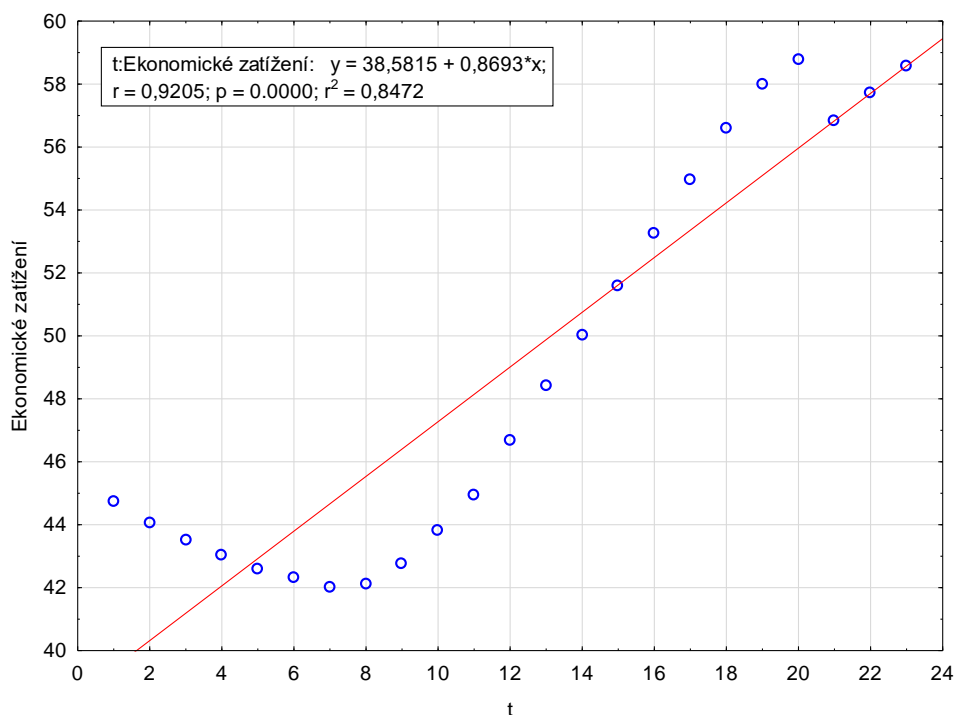
	Index zatížení	Index závislosti	Index stáří
2000	44,739	21,057	0,8891
2001	44,048	20,938	0,9060
2002	43,520	20,957	0,9288
2003	43,026	20,960	0,9499
2004	42,593	20,031	0,9754
2005	42,315	21,191	1,0032
2006	42,028	21,401	1,0375
2007	42,100	21,677	1,0614
2008	42,758	22,361	1,0963
2009	43,827	23,122	1,1167
2010	44,949	23,885	1,1339
2011	46,696	25,125	1,1648
2012	48,408	26,456	1,2052
2013	50,002	27,641	1,2361
2014	51,571	28,791	1,2638
2015	53,251	30,029	1,2931
2016	54,973	31,279	1,3201
2017	56,609	32,459	1,344
2018	57,986	33,45	1,3633
2019	58,775	33,932	1,3659

Zdroj: Vlastní zpracování z Demografické ročenky krajů 2009-2018, ČSÚ

Vývoj ekonomického zatížení byl sledován v letech 2000-2019. Pro index ekonomického zatížení byla použita lineární trendová funkce. Podle přílohy č. 1 byl korelační koeficient 0,921 a koeficient determinace 0,847. Lze konstatovat, že síla závislosti je těsná. Lineární trendová funkce vystihuje vývoj ukazatele z 84 %. Lineární trendová funkce má tvar:

$$T_t = 38,5815 + 0,8693t$$

Graf 7: Vývoj Ekonomického zatížení včetně předpovědi na rok 2019-2022

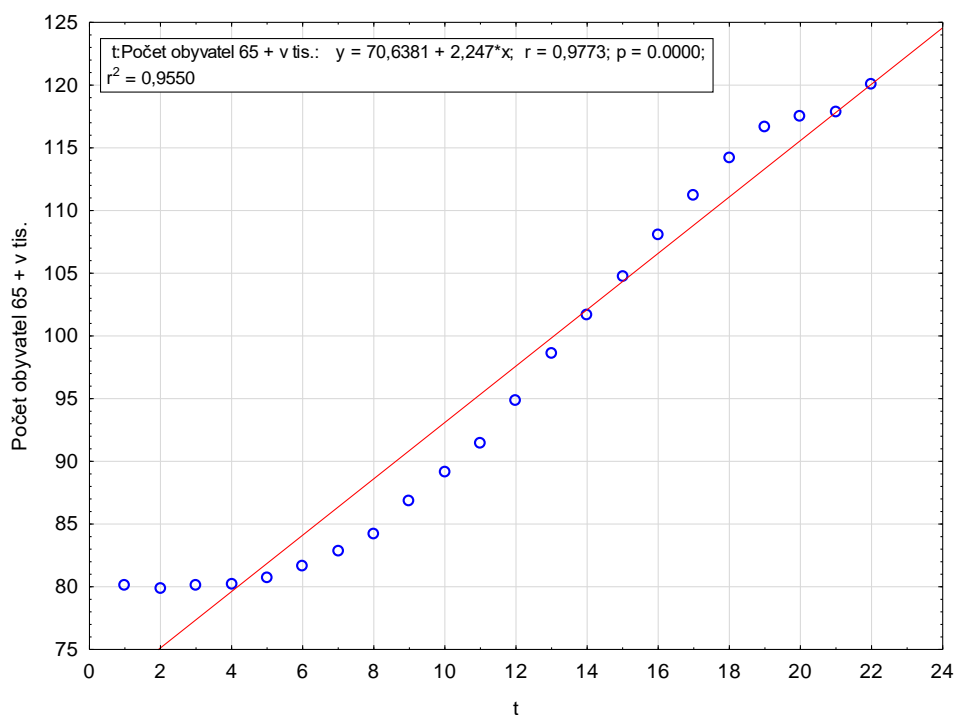

Zdroj: Vlastní zpracování v programu Statistica, ČSÚ

4.1.3 Predikce vývoje počtu obyvatel starších 65 let v Královéhradeckém kraji

Pro vypočtení predikce vývoje počtu obyvatel starších 65 let byly použity časové řady uvedené na portálu Českého statistického úřadu. Časové řady byly sledovány v letech 2000–2019. Vývoj predikce byl vytvořen na roky 2020, 2021 a 2022.

Graf 8: Vývoj počtu obyvatel 65 + včetně předpovědi na rok 2020-2022 v Královéhradeckém kraji

Zdroj: Vlastní zpracování v programu Statistica, ČSÚ

Pro vývoj počtu obyvatel 65+ byla použita lineární trendová funkce. Každý rok přibýlo v průměru téměř 2,25 tisíc lidí starších 65 let. Podle přílohy č. 5 byl index korelace 0,9773 a index determinace 0,9550. Byla použita relativní chyba prognózy podle vzorce (2.11). Lineární trendová funkce má tvar:

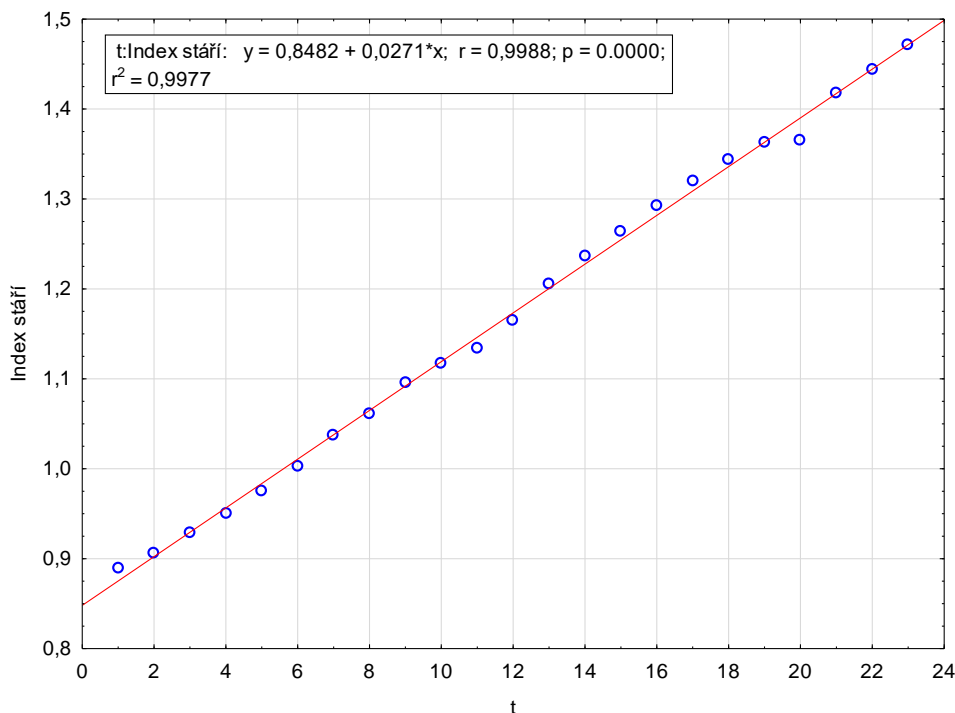
$$T_t = 70,6381 + 2,247t$$

Relativní chyba prognózy je 19 %. Model je tedy vhodný pro tvorbu prognóz. Vývoj počtu obyvatel 65+ měl ve sledovaném období 2000-2019 rostoucí tendenci.

4.1.4 Predikce vývoje indexu stáří a indexu závislosti starých

Predikce vývoje indexu stáří byla tvořena na základě lineární funkce. S pomocí indexu korelace a indexu determinace byl vyjádřen podíl rozptylu.

Graf 9: Vývoj indexu stáří včetně předpovědi na rok 2000-2022 v Královéhradeckém kraji

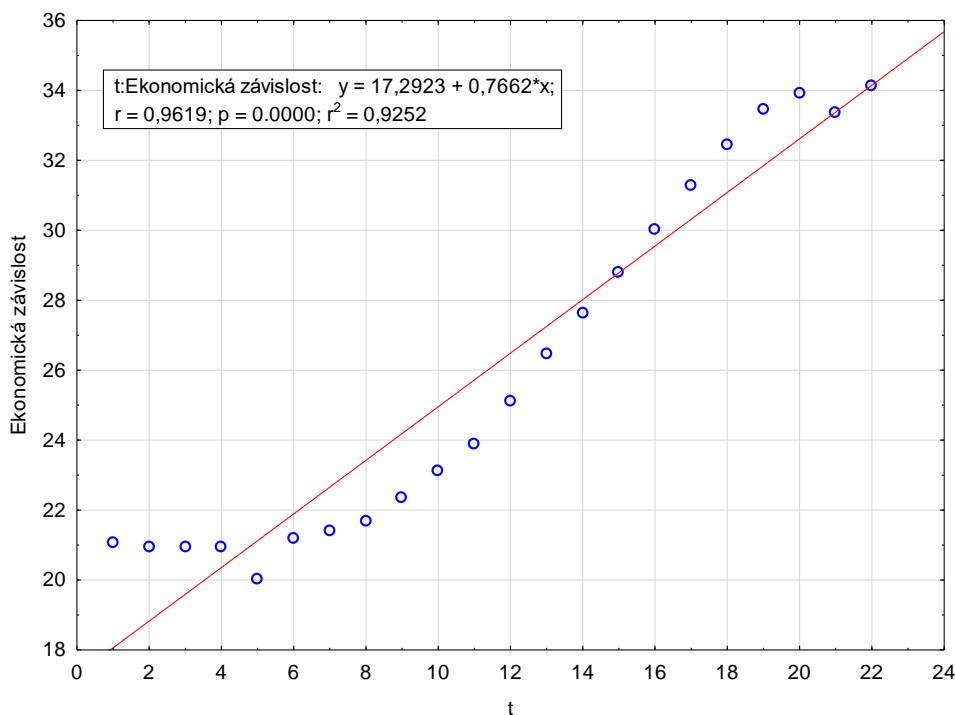
Zdroj: Vlastní zpracování v programu Statistica, ČSÚ

Vývoj indexu stáří byl sledován v letech 2000-2022. Od roku 2000 měl trend funkce exponenciální charakter, který se změnil klesajícím způsobem v roce 2019. Pro výpočet indexu stáří byla použita lineární trendová funkce. Podle přílohy č. 9 byl index korelace 0,9988 a index determinace 0,99977. Byla provedena prognóza na základě trendové funkce, ze které vyplývá nárůst o 0,0515 % v roce 2020. Výpočet prognózy je zaznamenán v příloze č. 10. V roce 2021 by měl vzrůst o 0,0271 % dle přílohy č. 11 a v roce 2022 o 0,0271 % podle přílohy č. 12. Lineární trendová funkce má tvar:

$$T_t = 0,8482 + 0,0271t$$

Relativní chyba prognózy je 21 %. Model je tedy vhodný pro tvorbu prognóz.

Graf 10: Vývoj Indexu závislosti včetně předpovědi na rok 2000-2022 v Královehradeckém kraji

Zdroj: Vlastní zpracování v program Statistica, ČSÚ

Vývoj Indexu závislosti byl sledován v letech 2000-2022. Pro výpočet Indexu závislosti byla použita lineární trendová funkce. Podle přílohy č. 13 byl index korelace 0,9619 a index determinace 0,9252. Byla provedena prognóza na základě trendové funkce, ze které vyplývá pokles o 0,55 % v roce 2020. Výpočet prognózy je zaznamenán v příloze č. 14. V roce 2021 by měl vzrůst o 0,767 % dle přílohy č. 15 a v roce 2022 o 0,766 % podle přílohy č. 16. Lineární trendová funkce má tvar:

$$T_t = 17,2923 + 0,7662t$$

Relativní chyba prognózy je 4,7 %. Model je tedy vhodný pro tvorbu prognóz.

4.2 Statistická analýza sítě sociálních služeb v Královehradeckém kraji

Síť sociálních služeb je definována druhem, cílovou skupinou, vymezením regionu působnosti a kapacitou služby. Zajištění sítě sociálních služeb jednotlivými poskytovateli je definováno identifikátorem poskytovatele. Regionální vymezení služeb je dáno charakterem činností, četností a mobilitou cílové skupiny.

Domovy pro seniory jsou svojí charakteristikou určeny pro lidi se sníženou soběstačností, kteří potřebují pomoc druhé osoby převážnou část dne. Cílem poskytovatelů je 100% obsazenost. Počet domovů pro seniory se zvyšuje. Kapacita domovů pro seniory se naopak snižuje, a to z důvodu snahy zkvalitňování služeb. Velký nárůst domovů byl zaznamenán v roce 2007, kdy zákon zrušil některé typy zařízení. Na základě této skutečnosti se některé zařízení transformovali na domovy pro seniory, aby nebyla zrušena. V roce 2008 počet kapacitních míst naopak ubyl (o 3,9 tisíc). Tento úbytek lze vysvětlit postupným ustálením zavedení nového zákona. Došlo totiž k navýšení kapacit v jiných zařízeních.

Obce v Královéhradeckém kraji poskytují napřímo 58 služeb. Sociální služby tvoří téměř 45 % celkových kapacit v kraji. Sociální služby využívá v kraji více jak 9 300 uživatelů, což je 66 % všech uživatelů sociálních služeb bez poradenství a 86 % všech uživatelů služeb sociální péče.

Tabulka 3: Základní parametry vývoje sítě sociálních služeb v Královéhradeckém kraji 2012-2016

	2012	2013	2014	2015	2016
Přímý personál péče	2 154	2 260	2 310	2 471	2 591
Pracovníci-administrativa a THP	295	302	315	325	340
Technický personál-manuální pracovníci	591	593	596	560	583
Celkové náklady v Kč	1 422 350 000	1 485 478 000	1 529 205 000	1 648 540 000	1 781 219 000
Příjmy z vlastní činnosti celkem v Kč	770 306 000	794 248 000	813 508 000	819 902 000	871 988 000
Z toho příjmy od uživatelů služeb v Kč	648 578 000	666 611 000	677 032 000	697 242 000	732 403 000

Zdroj: Střednědobý plán sociálních služeb v Královéhradeckém kraji

4.2.1 Vývoj a porovnání mezd v sociálních službách

Nízké finanční ohodnocení zaměstnanců v sociálních službách podněcuje celou situaci negativním charakterem. Náročnost pečovatelských pracovníků není náležitě ohodnocena, a tudíž se sektor sociálních služeb potýká s nedostatkem zaměstnanců.

V roce 2019 zabezpečovalo přímou práci s klienty 2 994 úvazků. V tabulce č. 3 lze vidět, že v letech 2012-2019 došlo k nárůstu o 840 úvazků přímé péče, což znamená nárůst o 39 %.

Tabulka 4: Základní parametry vývoje sítě sociálních služeb v Královehradeckém kraji v letech 2012-2019

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Pracovníci přímé péče	2 154	2 260	2 310	2 471	2 591	2 693	2 771	2 994
Administrativní a THP pracovníci	295	302	315	325	340	330	342	394
Technický personál a manuální pracovníci	591	593	596	560	583	526	599	614
Celkové náklady v Kč	1 422 350 000	1 485 478 000	1 529 205 000	1 648 540 000	1 781 219 000	1 991 510 729	2 275 781 325	2 580 008 334
Příjmy z vlastní činnosti celkem v Kč	770 306 000	794 248 000	813 508 000	819 902 000	871 988 000	912 744 784	971 907 995	1 078 879 407
Z toho příjmy od uživatelů služeb v Kč	648 578 000	666 611 000	677 032 000	697 242 000	732 403 000	766 462 580	798 108 108	855 250 056

Zdroj: Střednědobý plán sociálních služeb v Královehradeckém kraji

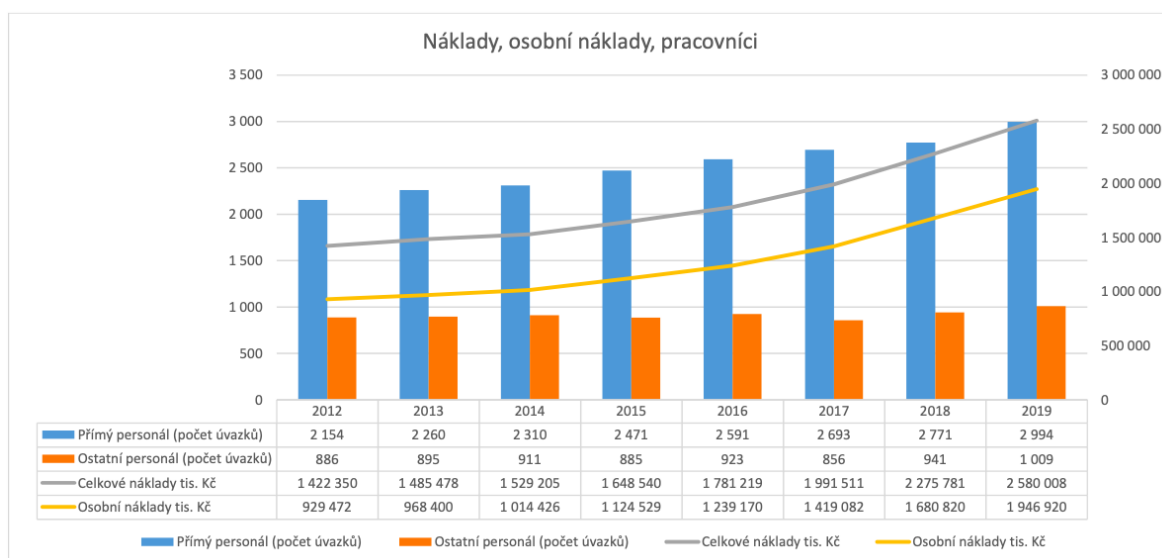
Mzdy v sociálních službách dosahovaly v roce 2012 pouze 84 % průměrné mzdy v Královehradeckém kraji. Pracovníci v sociálních službách s vysokoškolským titulem nedosahují průměrné krajské mzdy. Největším podílem na nárůstu mezd v sociálních službách má státní rozpočet. Dalším podílem zvýšení mezd jsou zdroje z Evropského sociálního fondu.

Tabulka 5: Průměrné mzdy v sociálních službách v letech 2012-2019

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Průměrná mzda v sociálních službách	19 014	19 088	19 592	20 813	21 930	24 597	28 263	30 449
Průměrná mzda v KHK	22 724	22 621	23 312	24 111	25 140	27 063	29 434	31 304
Poměr mezd v sociálních službách k průměrné mzdě v KHK	84 %	84 %	84 %	86 %	87 %	91 %	96 %	97 %

Zdroj: Střednědobý plán sociálních služeb v Královehradeckém kraji

Graf 11: Náklady na financování zaměstnanců v sociálních službách v Královéhradeckém kraji

Zdroj: Střednědobý plán sociálních služeb v Královéhradeckém kraji

Na začátku roku 2020 bylo v síti sociálních služeb evidováno 1 768 úvazků přímé péče, což je 62 % všech pracovníků přímo poskytující sociální služby v Královéhradeckém kraji.

4.2.2 Vývoj a struktura financování sociálních služeb

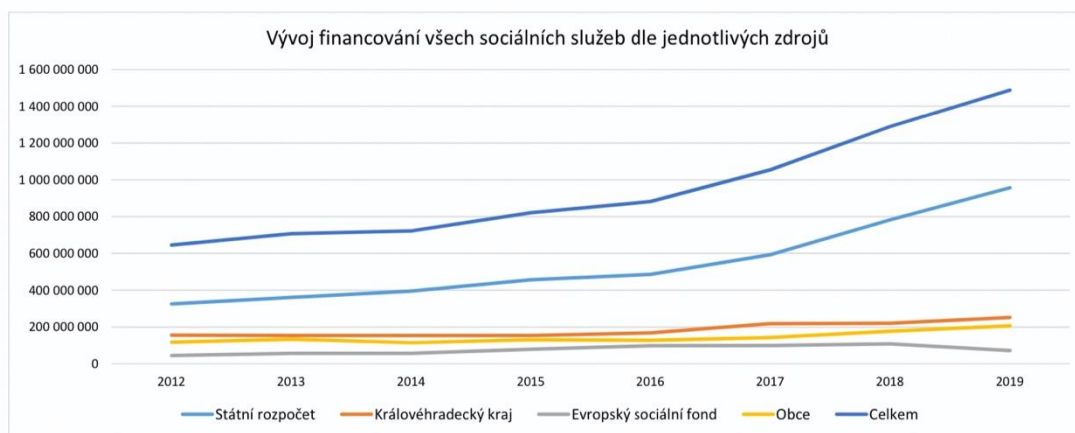
Náklady vzrostly od roku 2012 o 81 % a osobní náklady měly nárůst o 110 %. Příjmy uživatelů vzrostly o 32 %. V roce 2019 byly náklady 1 524 557 906 Kč. Příjmy od klientů byly 651 626 587 Kč. Příjmy od zdravotních pojišťoven byly 82 721 077 Kč. Konečná vyrovnávací platba je 748 175 987 Kč. Obce do služeb poskytly dotace a příspěvky 20 % z celkové vyrovnávací platby, což je konkrétně 152 833 044 Kč. Od roku 2012 se trend finančních prostředků v sociálních službách ze státního rozpočtu zvýšil.

Tabulka 6: Vývoj financování všech sociálních služeb v letech dle 2012-2019 dle jednotlivých zdrojů

Zdroj financování	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Státní rozpočet	325 776 000	361 013 000	395 553 000	456 456 000	485 783 000	593 434 000	782 124 000	956 517 793
Královéhradecký kraj	156 271 000	154 262 000	154 140 000	153 770 000	168 595 000	218 873 000	221 110 000	252 370 000
Evropský sociální fond	45 063 000	57 467 000	57 467 000	79 793 000	99 081 000	99 490 000	108 675 000	72 313 088
Obce	118 218 000	133 948 000	115 354 000	130 895 000	128 118 000	142 685 000	177 019 000	206 487 789
Celkem	645 328 000	706 690 000	722 514 000	820 914 000	881 577 000	1 054 482 000	1 288 928 000	1 487 688 670

Zdroj: Střednědobý plán sociálních služeb v Královéhradeckém kraji

Graf 12: Vývoj financování všech sociálních služeb podle jednotlivých zdrojů

Zdroj: Střednědobý plán sociálních služeb v Královéhradeckém kraji

4.2.3 Statistická analýza vývoje kapacity a využití lůžek v domovech pro seniory

Od roku 2013 křivka volných lůžek výrazně klesá což značí vysoký úbytek kapacity v domovech pro seniory.

Potřeba sociálních zařízení se může lišit na základě mnoho skutečností – počet seniorů, jejich zdravotní stav, bytová a ekonomická situace nebo podpora rodiny.

Na základě několika faktorů je v určité chvíli přemístění seniora do domova žádoucí. Ročně domovy pro seniory přijmou tisíce klientů. V roce 2016 bylo přijato do domova pro seniory 12 050 klientů.

Tři čtvrtiny uživatelů jsou ženy. Tím lze odvodit, že ve vyšším věku je větší úmrtnost na straně mužů. Rodinný stav klientů je citlivý údaj a není tak veřejný. Informace lze najít na portálu MPSV pouze o již odešlých klientech.

Tabulka 7: Klienti v domovech pro seniory v České republice

Indikátor	2014	2015	2016	2017	2018
Počet lůžek	37 327	37 200	37 247	37 037	37 048
Využití v %	96,1	96,6	96,2	95,9	95,8
Neuspokojené žádosti	63 390	64 058	65 764	61 013	57 997

Zdroj: Vlastní zpracování z dat ČSÚ

Počet negativně schválených žádostí o přijetí do domova pro seniory se v poslední době zvyšuje.

Předpokladem je, že počet žádostí se nerovná klientům, kteří mají opravdový nárok. Žadatelé se posuzují podle stupně závislosti, a ne všichni se snaží zvážit jiné alternativy pro péči o seniory. V roce 2012 kraj schválil první síť veřejně podporovaných sociálních služeb. Síť sociálních služeb je na základě zveřejněné výzvy aktualizována 2x ročně. Obec, ale i poskytovatel může podat žádost o rozšíření sítě sociálních služeb. Zařazení do sítě sociálních služeb je na období platnosti střednědobého plánu a žádost může být opakovaně prodloužena. Tyto žádosti jsou doručovány koordinátorovi plánování sociálních služeb Královehradeckého kraje.

5 Výsledky a diskuze

Cílem bakalářské práce bylo provést analýzu struktury obyvatel v České republice v porovnání s Královehradeckým krajem. Teoretická část bakalářské práce byla zpracována na základě odborné literatury zaměřenou na stárnutí populace, sociální služby a statistické metody. Dalším vstupem pro vytvoření modelových odhadů byly nejnovější počty kapacit v domovech pro seniory v České republice. Bylo vycházeno především ze Statistických ročenek z oblasti práce a sociálních věcí, které jsou k dispozici na webových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí.

Na základě uvedených modelů v kapitole 3.4.1 jsou znázorněny na dvou jednoduchých ukazatelích výsledky volné kapacity v sociálních službách. První ukazatel je samotný počet lůžek, resp. Kapacita v domovech pro seniory. Graf č. 1 vyjadřuje normativ vybavenosti předpoklad neměnného počtu kapacit. Na grafu č. 2 a č. 3 je již možné vidět poměrně výrazné navyšování potenciálních kapacit, jelikož se zvyšuje počet osob v seniorském věku, tj. znázorňují dopad stárnoucí populace na možnosti umístění ve sledovaném zařízení.

Model B1 pracuje s předpokladem zvyšování kapacity, aby byl zachován současný stav kapacity vůči obyvatelům ve věku 65 let a více let, alarmuje potřebnost zvýšení kapacit v domovech pro seniory o více než 10 tisíc míst do roku 2030 (tj. o 26 %) a do roku 2050 o 59 %. Kdyby se měly volná místa v domovech pro seniory navyšovat tak, aby byl zachován poměr počtu klientů vůči populaci v dílčích věkových kategoriích (viz charakteristika *Modelu B2*), tak by potenciální růst byl ještě mnohem vyšší. Znamenalo by to, že již v roce 2030 by tato kapacita měla dosahovat téměř 64 tis. míst, tj. nárůst o 66 %.

Tento nárůst by se mohl přirovnat k průměrnému meziročnímu navyšování o přibližně 1 800 míst). Kapacita by se při tomto tempu růstu až do roku 2050 rychle blížila s ohledem na vstupní předpoklady tohoto modelu hranici 100 tis. lůžek, tj. 2,5 násobek současného stavu.

Druhým ukazatelem může být počet obyvatel ve věku 65 a více let na 1 místo v domovech pro seniory neboli index dostupnosti. V této situaci je však nutné soustředit se především na Model A, aby se dokázalo zjistit, o kolik se zvýší potenciální počet obyvatel v seniorském věku na 1 lůžko, pokud by nedošlo k navýšení současných kapacit v domovech pro seniory. Zde opět nastává situace poměrně dramatického vzrůstu hodnot. Dle *Modelu A* by v roce 2030 připadlo na jedno místo téměř 68 obyvatel a v roce 2050 by hodnota přesáhla 85 obyvatel, tím pádem by na 1 místo v domovech pro seniory připadalo až o 59 % více seniorů než dnes.

U *Modelu B2* si lze všimnout naopak opačného trendu – kombinací vstupních předpokladů tohoto modelu a vývoje seniorů jako obyvatel zvyšovala u prvního sledovaného ukazatele potenciální kapacita, tím by došlo ke snížení druhého sledovaného ukazatele. V roce 2030 by poklesl počet obyvatel na 1 místo pod hranici 40 obyvatel a dále v roce 2050 pod hranici 33 obyvatel.

Tato skutečnost poukazuje na změny, které budou nastávat ve věkové struktuře samotných seniorů, kdy zvyšující skupina těch nejstarších, kteří budou nejvíce užívat a potřebovat sociální služby, by při realizaci tohoto modelu vedlo k tak obrovskému navýšení kapacit, že by se ve finále celkový podíl umístění všech seniorů snížil.

Tyto výše znázorněné modely nejsou však primárně určeny ke skutečnosti zvyšování kapacit v daném typu zařízení. Není to samozřejmě jediným řešením. Zaručenou informovaností a dobrým a promyšleným plánováním sítě sociálních služeb se jistě zamezí přesunu klienta do domova pro seniory dříve, než je to opravdu potřebné.

Kraje a obce by měli zejména zmapovat danou situaci mezi seniory a zabránit přemísťování lidí do domova pro seniory v případě, že to nepotřebují. Je několik způsobů, které mohou zabránit předčasnému poskytnutí 24hodinové péče, která je finančně náročná a kapacitně nedostupná.

Starších lidí bude v České republice přibývat a této otázce kam budou senioři našeho kraje umístěny se nedá vyhnout. Pro srovnání, dle odhadů by do roku 2030 počet obyvatel starších 65 let a více měl narůst o 40 %. Znepokojivým číslem jsou odhady do roku 2050, v tomto případě se předpokládá nárůst až o 79 %. Tento předpoklad již předeseílá impuls o zvýšení budoucí potřeby sociálních služeb.

Již z dříve zmíněných skutečností se potvrzuje, že kapacita obsazenosti se blíží ke 100 %.

Sociálními službami se samozřejmě zabývají i orgány na vládní úrovni. Mezi určité výsledky patří např. Národní strategie rozvoje sociálních služeb 2016–2025. Jde o první strategii pro oblast sociálních služeb.

Proběhla také novela zákona o sociálních službách jejímž cílem je:

- Zpřehlednění a zjednodušení systému sociálních služeb
- Specifikace určitých ustanovení tak, aby neumožňovala dvojitý výklad
- Srozumitelnost nabídky sociálních služeb pro veřejnost
- Zpřesnění kompetencí úřadů v působnosti při zajišťování sociálních služeb a při výkonu činností sociální práce

Další velkou otázkou, kterou bude potřeba řešit je důchodová reforma. Toto téma je na svém začátku a bude jistě obrovskou reformou.

6 Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

BUDÍKOVÁ, M., KRÁLOVÁ, M., MAROŠ, B.: *Průvodce základními statistickými metodami*. Praha, Grada Publishing, 2010. 271 s. ISBN 978-80-247-3243-5

SVATOŠOVÁ, L., KÁBA, B.: *Statistické metody II*. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2017. 107 s. ISBN 978-80-213-1736-9

HINDLS, R., HRONOVÁ, S., SEGER, J., FISHER, J.: *Statistika pro ekonomy*. 8. vydání. Praha: Professional Publishing, 2007. 417 s. ISBN 978-80-86946-43-6

ARLT, J., ARLTOVÁ, M., RUBLÍKOVÁ, E.: *Analýza ekonomických časových řad s příklady*: Vysoká škola ekonomická v Praze-Fakulta informatiky a statistiky, 2002, 146 s. ISBN 80-245-0307-7

LIPPE, P.: *A Study in Price Index Theory*: Statistisches Bundesamt, 2001, 291 s. ISBN 3-8246-0638-0

CIPRA, T.: *Analýza časových řad s aplikacemi v ekonomii*: Praha: SNTL, 1986. 246 s.

HAŠKOVCOVÁ, H.: *Fenomén stáří*. 1. vydání. Praha: Panorama, 1990. 407 s. ISBN 80-7038-158-2

KALIBOVÁ, K.: *Úvod do demografie*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2001. 52 s. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. ISBN 80-246-0222-9

ŠOTKOVSKÝ, I.: *Úvod do studia demografie*. Ostrava: Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, 1996. 159 s. ISBN 80-7078-327-3

KALIBOVÁ, K., PAVLÍK, Z., VODÁKOVÁ, A.: *Demografie (nejen) pro demografy*. 3., přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. Sociologické pojmosloví. 241 s. ISBN 978-80-7419-012-4

BREZÁK, J.: *Úvod do štúdia demografie*. 1. vyd. Bratislava: LÚČ, 2005, s. 280. ISBN 80-7114-496-7. (Pozn.: Přeloženo ze slovenštiny autorkou bakalářské práce.)

KOSCHIN, F.: *Demografie poprvé*. Vyd. 2., přeprac. Praha: economica, 2005, s. 122 ISBN 80-245-0859-1

KLUFOVÁ, R.: *Základy demografie*. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Ekonomická fakulta, 2008, s. 205. ISBN 978-80-7394-125-3

KOZLOVÁ, L.: *Sociální služby*. Vyd. 1, Praha: Triton, 2005, s. 79. ISBN 80-7254-662-7

KALVACH, Z., ZADÁK, Z., JIRÁK, R., ZAVÁZALOVÁ, H., SUCHARDA, P.: *Geriatric a Gerontologie*. Praha: Grada, 2004. s. 864. ISBN 80-247-0548-6

MATOUŠEK, O., KODYMOVÁ, P., KOLÁČKOVÁ, J.: *Sociální práce v praxi*. Praha, Portál, 2010, s. 351. ISBN 978-80-7367-818-0

MUSIL, L.: *Ráda bych Vám pomohla, ale ...* Vyd. 1, Brno: Zeman, 2004, s. 243. ISBN 80-903070-1-9

HOLASOVÁ, V.: *Kvalita v sociální práci a v sociálních službách*, Praha: Grada, 2014, s. 160. ISBN 978-80-247-4315-8

PRŮŠA, L.: *Současná struktura služeb dlouhodobé péče a prognóza potřebnosti sociálních služeb 2019-2050*. Vyd. 1, Tábor, Asociace poskytovatelů sociálních služeb, 2019, s. 30. ISBN 978-80-907053-4-0

KOPECKÝ, M.: *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva*. Vyd. 1 Wolters Kluwer, 2010, s.364. ISBN 978-80-7357-561-8

KUCHAŘOVÁ, V.: *Česká rodina na počátku 21. století*. Vyd. 1, Praha: SLON, 2019, s. 300. ISBN 978-80-7416-333-3

DVOŘÁČKOVÁ, D., *Kvalita života seniorů*. Praha: Grada, 2012, s. 112. ISBN 978-80-247-4138-3

Odborné publikace

HANČLOVÁ, J., TVRDÝ, L.: *Úvod do analýzy časových řad*: Vysoká škola báňská, 2003.

GRAUNT, J.: *Observations Made upon the Bills of Mortality*: John Wiley & Sons, 1990. [Online]. [Citace: 28. 5. 2000]. Dostupné z: <http://www.neonatology.org/pdf/graunt.pdf>

ŠÍDLO, L., KŘEŠŤANOVÁ, J.: *Kdo se postará? Domovy pro seniory v Česku v kontextu demografického stárnutí*. časopis Demografie, 2018, roč. 60, č. 3, ISSN 1805-2991

Internetové zdroje

Český statistický úřad 2014. *Index závislosti – o čem index vypovídá*. [Online]. [Citace: 20. 12. 2014]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/6b004993b7>

Český statistický úřad 2014. *Index stáří – o čem index vypovídá*. [Online]. [Citace: 20. 12. 2014]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/6b004993a4>

World Health Organization 2020, *What is the WHO definition of health*. [Online]. [Citace: 7. 4. 1948]. Dostupné z: <https://www.who.int/about/who-we-are/constitution>

Ministerstvo práce a sociálních věcí 2020, *Sociálních služby* [Online]. [Citace: 28. 7. 2020] Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/socialni-sluzby-1>

Zákony pro lidi. 2007. *Zákon č. 108/2006 Sb.* [Online]. [Citace: 5. 1. 2020]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108>

Český statistický úřad 2016, *Správní obvod obce s pověřeným obecním úřadem* [Online]. [Citace: 21. 11. 2016]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/rso/poverene_obce

Český statistický úřad 2016, *Správní obvod obce s pověřeným obecním úřadem* [Online]. [Citace: 21. 11. 2016]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/rso/obce_s_rp

Ministerstvo práce a sociálních věcí 2006, *Od 1. ledna 2007 se změní systém sociálních služeb*. [Online]. [Citace: 1. 3. 2006]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/-/od-1-ledna-2007-se-zmeni-system-socialnich-sluzeb>

Vozíčkář a spol., 2014, *Bydlet či nebydlet bezbariérově*. [Online]. [Citace: 17. 7. 2014]. Dostupné z: <http://www.vozickar.com/bydlet-ci-nebydlet-bezbarierove/>

Ministerstvo pro místní rozvoj 2009, *Vyhláška č. 398/2009 Sb. o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání stá* [Online]. [Citace: 1. 12. 2009]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/stavebni-pravo/pravo-a-legislativa/archiv-sekce-pravo-a-legislativa/vyhlaska-c-398-2009-sb-o-obecných-technických-po>

Ministerstvo práce a sociálních věcí, *Registr sociálních služeb*. [Online]. Dostupné z: http://iregistr.mpsv.cz/socreg/vitejte.fw.do?SUBSESSION_ID=1605881648492_1

Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2020, *Metodika síťování sociálních služeb*. [Online]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/225517/K2_Metodika+s%C3%ADřován%C3%A4D_v2.pdf/a8984da7-92c6-1a00-ace8-55549ecea51

Královeshradecký kraj, 2020, *Střednědobý plán sociálních služeb Královeshradeckého kraje 2021-2023*. [Online]. Dostupné z: http://www.kr-kraloveshradecky.cz/assets/poskytovatele/strategicke-dokumenty/soc-sluzby/P1__Strednedoby-plan.pdf

Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2018, *Statistická ročenka*. [Online]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/975025/%20Statisticka_rocenka_z_oblasti_prace_a_socialnich_veci_2018+%281%29.pdf/a060f8db-abcf-6713-e0d1-9da7f606b983

7 Přílohy

Příloha 1: Regrese Ekonomického zatížení	52
Příloha 2: Předpověď Ekonomického zatížení na rok 2020	52
Příloha 3 Předpověď Ekonomického zatížení na rok 2021	52
Příloha 4 Předpověď Ekonomického zatížení na rok 2022	52
Příloha 5 Regrese Vývoje počtu obyvatel 65+	53
Příloha 6 Předpověď Vývoje počtu obyvatel 65+ na rok 2020	53
Příloha 7 Předpověď Vývoje počtu obyvatel 65+ na rok 2021	53
Příloha 8 Předpověď Vývoje počtu obyvatel 65+ na rok 2022	53
Příloha 9 Regrese Indexu stáří	54
Příloha 10 Předpověď na rok 2020 Indexu stáří	54
Příloha 11 Předpověď na rok 2021 Indexu stáří	54
Příloha 12 Předpověď na rok 2022 Indexu stáří	54
Příloha 13 Regrese Ekonomické závislosti	55
Příloha 14 Předpověď na rok 2020 Ekonomické závislosti	55
Příloha 15 Předpověď na rok 2021 Ekonomické závislosti	55
Příloha 16 Předpověď na rok 2022 Ekonomické závislosti	55
Příloha 17 Předpověď Indexu stáří na rok 2019	56
Příloha 18 Předpověď Ekonomické závislosti na rok 2019	56
Příloha 19 Předpověď Vývoje počtu obyvatel 65+ na rok 2019	56
Příloha 20 Předpověď Ekonomického zatížení na rok 2019	56
Příloha 21 Předpověď Indexu stáří na rok 2019	57
Příloha 22 Vývoj počtu obyvatel dle věkových skupin v Královeshradeckém kraji v letech 2000-2008	57
Příloha 23 Vývoj počtu obyvatel dle věkových skupin v Královeshradeckém kraji v letech 2009-2013	57
Příloha 24 Vývoj počtu obyvatel dle věkových skupin v Královeshradeckém kraji v letech 2014-2019	58

Příloha 1: Regrese Ekonomického zatížení

Regression Summary for Dependent Variable: Ekonomické zatížení (Spreadsheet1)						
R= ,88582620 R2= ,78468805 Adjusted R2= ,77272628 F(1,18)=65,600 p<,00000 Std.Error of estimate: 2,7676						
N=20	b*	Std.Err. of b*	b	Std.Err. of b	t(18)	p-value
Intercept			38,58150	1,285652	30,00928	0,000000
t	0,885826	0,109370	0,86926	0,107324	8,09936	0,000000

Příloha 2: Předpověď Ekonomického zatížení na rok 2020

Predicting Values for (Spreadsheet1) variable: Ekonomické zatížení			
Variable	b-Weight	Value	b-Weight * Value
t	0,869257	21,00000	18,25440
Intercept			38,58150
Predicted			56,83590
-95,0%PL			50,42458
+95,0%PL			63,24722

Příloha 3 Předpověď Ekonomického zatížení na rok 2021

Predicting Values for (Spreadsheet1) variable: Ekonomické zatížení			
Variable	b-Weight	Value	b-Weight * Value
t	0,869258	22,00000	19,12369
Intercept			38,58149
Predicted			57,70518
-95,0%PL			51,51657
+95,0%PL			63,89378

Příloha 4 Předpověď Ekonomického zatížení na rok 2022

Predicting Values for (Spreadsheet1) variable: Ekonomické zatížení			
Variable	b-Weight	Value	b-Weight * Value
t	0,869256	23,00000	19,99290
Intercept			38,58151
Predicted			58,57440
-95,0%PL			52,58774
+95,0%PL			64,56107

Příloha 5 Regrese Vývoje počtu obyvatel 65+

		Regression Summary for Dependent Variable: t (Spreadsheet1) R= ,97004832 R2= ,94099374 Adjusted R2= ,93771561				
N=20		b*	Std.Err. of b*	b	Std.Err. of b	t(18)
Intercept				-28,9619	2,352429	-12,3115
Počet obyvatel 65 + v tis.		0,970048	0,057255	0,4188	0,024717	16,9426

Příloha 6 Předpověď Vývoje počtu obyvatel 65+ na rok 2020

		Predicting Values for (Spreadsheet1) variable: Počet obyvatel 65 + v tis.		
Variable	b-Weight	Value	b-Weight * Value	
t	2,247017	21,00000	47,1873	
Intercept			70,6380	
Predicted			117,8254	
-95,0%PL			109,9026	
+95,0%PL			125,7481	

Příloha 7 Předpověď Vývoje počtu obyvatel 65+ na rok 2021

		Predicting Values for (Spreadsheet1) variable: Počet obyvatel 65 + v tis.		
Variable	b-Weight	Value	b-Weight * Value	
t	2,247012	22,00000	49,4343	
Intercept			70,6381	
Predicted			120,0723	
-95,0%PL			112,4248	
+95,0%PL			127,7198	

Příloha 8 Předpověď Vývoje počtu obyvatel 65+ na rok 2022

		Predicting Values for (Spreadsheet1) variable: Počet obyvatel 65 + v tis.		
Variable	b-Weight	Value	b-Weight * Value	
t	2,247008	23,00000	51,6812	
Intercept			70,6381	
Predicted			122,3193	
-95,0%PL			114,9213	
+95,0%PL			129,7173	

Příloha 9 Regrese Indexu stáří

Regression Summary for Dependent Variable: Index stáří (Spreadsheet1) R= ,99823896 R2= ,99648102 Adjusted R2= ,99628552 F(1,18)=5097,1 p<0,0000 Std.Error of estimate: ,00979						
N=20	b*	Std.Err. of b*	b	Std.Err. of b	t(18)	p-value
Intercept			0,848152	0,004547	186,5117	0,000000
t	0,998239	0,013982	0,027102	0,000380	71,3941	0,000000

Příloha 10 Předpověď na rok 2020 Indexu stáří

Predicting Values for (Spreadsheet1) variable: Index stáří			
Variable	b-Weight	Value	b-Weight * Value
t	0,027102	21,00000	0,569146
Intercept			0,848152
Predicted			1,417298
-95,0%PL			1,394621
+95,0%PL			1,439975

Příloha 11 Předpověď na rok 2021 Indexu stáří

Predicting Values for (Spreadsheet1) variable: Index stáří			
Variable	b-Weight	Value	b-Weight * Value
t	0,027102	22,00000	0,596249
Intercept			0,848152
Predicted			1,444400
-95,0%PL			1,422511
+95,0%PL			1,466290

Příloha 12 Předpověď na rok 2022 Indexu stáří

Predicting Values for (Spreadsheet1) variable: Index stáří			
Variable	b-Weight	Value	b-Weight * Value
t	0,027102	23,00000	0,623351
Intercept			0,848152
Predicted			1,471503
-95,0%PL			1,450327
+95,0%PL			1,492678

Příloha 13 Regrese Ekonomické závislosti

Regression Summary for Dependent Variable: Ekonomická závislost (Spreadsheet1)						
R= ,95017106 R2= ,90282505 Adjusted R2= ,89742644 F(1,18)=167,23 p<,00000 Std.Error of estimate: 1,5278						
N=20	b*	Std.Err. of b*	b	Std.Err. of b	t(18)	p-value
Intercept			17,29225	0,709731	24,36453	0,000000
t	0,950171	0,073475	0,76618	0,059247	12,93186	0,000000

Příloha 14 Předpověď na rok 2020 Ekonomické závislosti

Predicting Values for (Spreadsheet1) variable: Ekonomická závislost			
Variable	b-Weight	Value	b-Weight * Value
t	0,766176	21,00000	16,08969
Intercept			17,29225
Predicted			33,38195
-95,0%PL			29,84265
+95,0%PL			36,92125

Příloha 15 Předpověď na rok 2021 Ekonomické závislosti

Predicting Values for (Spreadsheet1) variable: Ekonomická závislost			
Variable	b-Weight	Value	b-Weight * Value
t	0,766164	22,00000	16,85560
Intercept			17,29234
Predicted			34,14794
-95,0%PL			30,73159
+95,0%PL			37,56430

Příloha 16 Předpověď na rok 2022 Ekonomické závislosti

Predicting Values for (Spreadsheet1) variable: Ekonomická závislost			
Variable	b-Weight	Value	b-Weight * Value
t	0,766164	23,00000	17,62178
Intercept			17,29234
Predicted			34,91412
-95,0%PL			31,60924
+95,0%PL			38,21899

Příloha 17 Předpověď Indexu stáří na rok 2019

Variable	Predicting Values for (Spreadsheet1) variable: Index stáří		
	b-Weight	Value	b-Weight * Value
t	0,027528	20,00000	0,550568
Intercept			0,845168
Predicted			1,395737
-95,0%PL			1,377804
+95,0%PL			1,413669

Příloha 18 Předpověď Ekonomické závislosti na rok 2019

Variable	Predicting Values for (Spreadsheet1) variable: Ekonomická závislost		
	b-Weight	Value	b-Weight * Value
t	0,743084	20,00000	14,86168
Intercept			17,45389
Predicted			32,31558
-95,0%PL			28,73410
+95,0%PL			35,89706

Příloha 19 Předpověď Vývoje počtu obyvatel 65+ na rok 2019

Variable	Predicting Values for (Spreadsheet1) variable: Počet obyvatel 65+ v tis.		
	b-Weight	Value	b-Weight * Value
t	2,213075	20,00000	44,2615
Intercept			70,8825
Predicted			115,1440
-95,0%PL			107,0171
+95,0%PL			123,2708

Příloha 20 Předpověď Ekonomického zatížení na rok 2019

Variable	Predicting Values for (Spreadsheet1) variable: Ekonomické zatížení		
	b-Weight	Value	b-Weight * Value
t	0,819988	20,00000	16,39975
Intercept			38,92639
Predicted			55,32614
-95,0%PL			48,90578
+95,0%PL			61,74650

Příloha 21 Předpověď Indexu stáří na rok 2019

Variable	Predicting Values for (Spreadsheet1) variable: Index stáří		
	b-Weight	Value	b-Weight * Value
t	0,027528	20,00000	0,550568
Intercept			0,845168
Predicted			1,395737
-95,0%PL			1,377804
+95,0%PL			1,413669

Příloha 22 Vývoj počtu obyvatel dle věkových skupin v Královhradeckém kraji v letech 2000-2008

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
0-4	24 814	24 615	24 564	24 686	24 989	25 484	26 025	27 222	28 436
5-9	31 031	29 050	27 447	25 878	25 038	24 704	24 663	24 619	24 778
10-14	34 276	34 465	34 209	33 912	32 731	31 206	29 141	27 526	26 014
15-19	35 856	35 720	35 380	35 336	35 051	34 602	34 630	34 515	34 121
20-24	45 578	42 973	40 700	38 448	36 977	36 645	36 697	36 682	36 721
25-29	46 051	47 425	48 255	48 100	46 713	45 083	42 754	41 109	39 319
30-34	36 504	37 242	38 555	40 634	43 201	45 188	47 019	48 098	48 189
35-39	35 162	35 703	36 020	35 703	35 535	36 129	37 372	38 954	41 266
40-44	35 289	33 617	32 650	32 984	34 078	35 188	35 915	36 342	36 139
45-49	42 727	41 960	40 631	39 030	37 036	35 102	33 504	32 792	33 289
50-54	44 041	43 830	43 216	42 600	42 598	42 006	41 336	40 251	38 783
55-59	34 204	36 850	39 526	40 692	41 281	42 740	42 572	42 068	41 654
60-64	25 120	26 031	27 199	29 315	31 346	32 638	35 196	37 797	38 953
65-69	24 309	23 690	22 952	22 514	22 419	23 218	24 116	25 259	27 270
70-74	23 193	22 999	22 977	22 740	22 325	21 372	20 816	20 262	20 025
75-79	18 219	18 217	18 234	18 282	18 414	18 721	18 754	18 796	18 712
80-84	7 173	8 562	10 023	11 317	12 114	12 539	12 693	12 878	13 065
85 plus	7 233	6 380	5 899	5 392	5 450	5 803	6 440	7 042	7 786
Celkem	550 780	549 329	548 437	547 563	547 296	548 368	549 643	552 212	554 520

Příloha 23 Vývoj počtu obyvatel dle věkových skupin v Královhradeckém kraji v letech 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
0-4	29 588	30 163	30 388	29 560	28 679
5-9	25 002	25 559	26 211	27 524	28 828
10-14	25 221	24 902	24 842	24 705	24 769
15-19	32 904	31 358	29 282	27 779	26 102
20-24	36 343	35 805	35 211	34 777	34 214
25-29	37 885	37 344	36 383	35 900	35 554
30-34	46 598	44 618	41 793	39 599	37 511
35-39	43 660	45 473	46 925	47 554	47 198
40-44	35 901	36 271	37 402	38 765	40 862
45-49	34 296	35 241	35 938	36 122	35 732
50-54	36 797	34 757	33 319	32 426	32 866
55-59	41 581	40 942	40 413	39 275	37 880
60-64	39 500	40 948	40 888	40 389	40 015
65-69	29 236	30 441	32 942	35 461	36 539

70-74	20 042	20 791	21 658	22 655	24 536
75-79	18 452	17 753	17 359	16 977	16 831
80-84	13 191	13 584	13 688	13 861	13 773
85 plus	8 205	8 853	9 214	9 617	10 020
Celkem	554 402	554 803	553 856	552 946	551 909

Příloha 24 Vývoj počtu obyvatel dle věkových skupin v Královéhradeckém kraji v letech 2014-2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
0-4	27879	27422	27530	27737	27904	27924
5-9	30 027	30 625	30 420	29 600	28 739	27 929
10-14	24 996	25 510	26 262	27 645	28 934	30 160
15-19	25 330	25 099	25 010	24 878	24 955	25 176
20-24	33 058	31 465	29 431	27 967	26 413	25 827
25-29	35 095	34 618	34 489	34 269	33 936	32 951
30-34	36 038	35 517	35 025	34 773	34 604	34 454
35-39	45 585	43 647	41 120	39 071	37 175	35 859
40-44	43 246	45 019	46 451	47 138	46 952	45 546
45-49	35 566	35 952	36 983	38 451	40 643	43 067
50-54	33 972	34 878	35 392	35 653	35 316	35 290
55-59	36 058	34 136	32 556	31 755	32 197	33 237
60-64	39 967	39 485	38 963	37 933	36 587	34 820
65-69	37 154	38 490	38 396	38 024	37 653	37 700
70-74	26 425	27 540	29 729	32 063	33 131	33 754
75-79	16 983	17 681	18 497	19 512	21 081	22 755
80-84	13 702	13 279	13 048	12 857	12 877	13 044
85 plus	10 509	11 058	11 502	11 763	11 924	12 154
Celkem	551 590	551 421	550 804	551 089	551 021	551 647